

Studiegids Geschiedenis

2026-2027

Inhoudsopgave algemeen deel en programma generiek

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool-----	2
1.1 Leraar, een prachtig beroep -----	2
1.2 Onze hogeschool -----	2
1.3 De ideale student-----	2
2. De inhoud van de opleiding-----	4
2.1 Bachelor-masterstructuur-----	4
2.2 Propedeuse -----	4
2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar -----	4
2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma -----	6
2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel -----	6
2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel -----	8
2.7 Bekwaamheidseisen -----	8
2.8 Interculturele ervaring en internationalisering-----	8
3. Algemeen en organisatorisch -----	12
3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris -----	12
3.2 Absentie -----	12
3.3 Inleveren van opdrachten-----	12
3.4 Boekenlijst -----	13
3.5 Onderwijsinhouden -----	13
3.6 Diploma-uitreiking-----	13
4. Faciliteiten-----	14
4.1 Parkeren -----	14
4.2 Vertrouwenspersonen -----	14
4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking -----	14
5. Procedures en reglementen -----	15
5.1 Rechtsbescherming-----	15
5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen -----	15
5.3 Plagiaat -----	16
5.4 AI-----	16
5.5 Landelijke (kennis)toetsen -----	16
6. Organisatie en aanspreekpunten -----	17
6.1 Namen en adressen -----	17
6.2 Collegetijden-----	18
7. Inschrijving, toelating en studiekosten -----	21
7.1 Toelatingseisen -----	21
7.2 Informatie over de opleiding-----	21
7.3 Aanmelding -----	22
7.4 Collegegeld -----	22
8. Vrijstellingen en specifieke routes-----	26
8.1 Vrijstellingen-----	26
8.2 Specifieke trajecten -----	28
9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma -----	29

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool

1.1 Leraar, een prachtig beroep

Lesgeven in het voortgezet onderwijs is geen dag hetzelfde. Contact met leerlingen is altijd boeiend en verrassend! Als leraar kun je de passie voor jouw vak overbrengen op jongeren. Als leraar lever je een belangrijke bijdrage aan hun vorming, je leeft hen voor als christen en probeert hen iets mee te geven vanuit de Bijbel. Kortom: houd je van jongeren én van je vak, dan is het leraarschap ongetwijfeld wat voor jou!

Bij Driestar hogeschool kun je zeven mooie tweedegraads lerarenopleidingen volgen: Duits, Engels, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde. Deze opleidingen kun je in verschillende varianten doen. Het diploma geeft je bevoegdheid om les te geven in de onderbouw van havo en vwo en in alle leerjaren van het vmbo en het mbo. Onder voorbehoud van eventuele wijzigingen vertellen we in deze studiegids meer over de studie zoals deze is ingericht in het leerjaar 2026/2027. Omdat het generieke deel van de opleiding is veranderd, verwijzen we studenten die nog onderdelen van het oude programma moeten afronden naar de [Studiegids Generiek eerdere cohorts](#). Naast de informatie in deze studiegids kun je verschillende documenten op Eduweb [vinden](#) zoals de onderwijs- en examenregelingen en het studentenstatuut. Deze studiegids valt onder de reikwijdte van de onderwijs- en examenregelingen.

1.2 Onze hogeschool

Driestar hogeschool leidt leraren op voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Onze lerarenopleidingen staan landelijk goed bekend. We zijn deel van een organisatie die veel kennis over onderwijs heeft en werkt vanuit Bijbelse bronnen en christelijke waarden. We ondersteunen je in je vorming als docent. Het onderwijs heeft innerlijk gewortelde leraren nodig.

Onze christelijk-reformatorische identiteit vormt een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het doortrekt alles wat we doen: de omgang met elkaar en onze studenten en het invullen van de colleges. We spannen ons in om leraren op te leiden die zich geworteld weten in de Bijbelse leer en de gereformeerde belijdenis, die bewogen zijn met kinderen en jongeren en hart hebben voor hun werk. We hebben een duidelijk herkenbare christelijke identiteit. Dat betekent niet dat er alleen christelijke studenten voor onze opleidingen kiezen. Iedereen is welkom en ook studenten met een andere levensovertuiging voelen zich in het algemeen thuis op onze kwalitatief sterke, waardengedreven hogeschool waar studenten zich gezien en gekend weten.

Naast het opleiden van (aanstaande) docenten helpen we scholen bij de vormgeving van goed onderwijs en het nascholen van docententeams. Veel van onze docenten geven ook les in het funderende onderwijs. Voor de docenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (afgekort tot Ivo) geldt doorgaans dat ze ook een betrekking hebben of hebben gehad binnen een van deze soorten onderwijs. Zo hebben we niet alleen gedegen kennis van de theorie, maar we weten ook wat er leeft in de praktijk. Dat merk jij in je opleiding.

Kenmerkend voor onze hogeschool is verder de kleinschaligheid, de open sfeer en de goede persoonlijke begeleiding.

1.3 De ideale student

Een ideale student werkt aan zichzelf en wil veel leren. Je stelt jezelf dan ook leergierig op en durft regelmatig in de spiegel te kijken. Je wilt veel voor het vak leren en voor het generieke programma. Juist als er een andere wijze van leren wordt gevraagd met meer diepgang of stevige training, geniet je van de verbreding en verdieping waarmee je jouw leven en je leraarschap verrijkt.

Je neemt voldoende tijd voor de opleiding. Je zorgt dat je andere bezigheden het studeren niet in de weg zitten. Soms is dat zoeken, zeker als je een nieuwe baan hebt in het onderwijs of een gezin hebt. Doe niet te veel dingen tegelijk. Hobby's en vrijwilligerstaken kunnen tijdelijk op een laag pitje. Concentratie en focus is belangrijk. De tijd die je voor je studie nodig hebt is per student verschillend. Een ideale student denkt na over zijn of haar opleiding en manier van werken. Als het nodig is, zoek je contact met een studieleider, tutor of docent; voor feedback, een duwtje in de rug, een nieuw inzicht of een beetje hulp. Je bent van harte welkom! Een student met zo'n profiel leert en ontwikkelt echt en leert grondig. Zo ben je als leraar, nu en later, ook een voorbeeld voor je leerlingen.

Vanaf de start van je studie wordt er eigenaarschap van je eigen leerproces gevraagd. Dit betekent dat je uitgedaagd wordt om mee te denken in het studieprogramma en een persoonlijke route mag voorstellen. Kun je op een andere wijze je leeruitkomsten aantonen, dan word je uitgedaagd hierover in gesprek te gaan. Door de flexibele opbouw van het generieke programma bestaat de mogelijkheid tot versnellen. Uiteraard word je begeleid door de docenten en zorgen zij voor duidelijkheid en structuur. Eigenaarschap betekent ook dat je bij een opdracht die qua thema niet zo past bij jouw onderwijscontext een alternatief mag voorstellen. Neem die ruimte, zodat het echt jouw studie is. Als student ben je ook (een aanstaande) docent. We verwachten van onze medewerkers en studenten een professionele houding in bijvoorbeeld onderlinge omgang, kleding en uitstraling.

2. De inhoud van de opleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we in hoofdlijnen de opleiding van het komend leerjaar. Wijzigingen nu of in latere jaren zijn voorbehouden. De student volgt altijd de opleiding zoals in het dan lopende leerjaar feitelijk vormgegeven is.

2.1 Bachelor-masterstructuur

Het hoger onderwijs sluit qua structuur en studiepuntensysteem aan bij de internationaal gebruikelijke bachelor-masterstructuur. Hierdoor zijn er goede (internationale) uitwisselingsmogelijkheden voor studenten. Door onze samenwerking met andere hogescholen en universiteiten, onder meer binnen de Educatieve Levensbeschouwelijke Alliantie, kunnen we maatwerk bieden als je een deel van je studie op een ander opleidingsinstituut wilt doen.

In het kader van de bachelor-masterstructuur zijn voor studenten twee zaken van belang:

1. We werken met 60 studiepunten per leerjaar. Eén studiepunt staat formeel voor 28 studiebelastingsuren. Een module van vier studiepunten telt dus 112 studielasturen. Als je daarvoor bijvoorbeeld twaalf college-uren hebt, is de verwachting dat je bereid bent 100 uren zelfstandig te maken. In hoeverre dat daadwerkelijk nodig is hangt van veel dingen af en kan per persoon verschillen.
2. Aan het eind van de opleiding mag jij je bachelor noemen. Een bachelordiploma biedt in principe toegang tot een masteropleiding bij hogescholen of universiteiten. Dat wil niet altijd zeggen dat je zondermeer in een masteropleiding - die voor universitaire bachelors veelal een jaar duurt - kunt instromen. Bij universiteiten gaat daar meestal nog een studietraject aan vooraf. Bij eerstegraadsopleidingen in het HBO kun je doorgaans drempelloos instromen.

2.2 Propedeuse

Het eerste studiejaar is een propedeutisch leerjaar. Dan krijg je inzicht in de aard van de gekozen studie en probeer je samen met je de docenten vast te stellen of je de capaciteiten bezit om de studie tot een goed einde te brengen. Gedurende het leerjaar maak je diverse soorten toetsen (bijvoorbeeld tentamens en opdrachten). De resultaten kunnen aanleiding zijn dat je niet tot alle colleges van het tweede leerjaar wordt toegelaten, ook wanneer geen afwijzend studieadvies is gegeven.

Je maakt in de propedeutische fase door praktijkervaring of werkplekleren kennis met je toekomstige beroep als leraar in het voorgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Dit staat vermeld in de opdrachtbeschrijving praktijkervaring (GK 1.1). Het heeft een tweeledige functie:

- je maakt kennis met je toekomstige beroep;
- het heeft een selecterende rol: deze moet afgerond worden met een voldoende.

Tijdens de modules van het generieke programma van het eerste leerjaar ontvang je meer informatie over het werkplekleren.

Wanneer je in het eerste jaar alle punten binnen hebt voor de propedeutische fase krijg je bericht van studentzaken en word je uitgenodigd voor de propedeuse uitreiking in oktober 2027.

2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar

Ons beroepsprofiel voor de christelijke leraar vormt de basis voor al onze opleidingen. Het beschrijft op een heldere wijze wat je nodig hebt om een goede docent te zijn. De Bron, de Bijbel, staat centraal in ons beroepsprofiel. Het Woord bepaalt de manier waarop we kijken naar de werkelijkheid en waarop de leraar zijn beroep uitoefent.

De opleiding is vandaaruit opgebouwd uit drie lagen:

1. De zijnslaag: 'Ik ben'

In de laag 'ik ben' gaat het om de persoonsvorming van de (aanstaande) leraar. Deze laag noemen we ook wel de professionele identiteit, een begrip dat zich lastig laat definiëren. Professionele identiteit gaat over je persoonlijke ontwikkeling als docent, onder andere over de persoonlijke en professionele drijfveren die kleur geven aan je handelen. Uitgangspunt voor de beschrijving van de professionele identiteit is de christelijke mensvisie dat iedereen relationeel geschapen is. We onderscheiden daarbij vijf kernen. De leraar is verbonden met het christelijk geloof, met de naaste, met zichzelf, met de wereld en, als vijfde, met verleden, heden en toekomst.

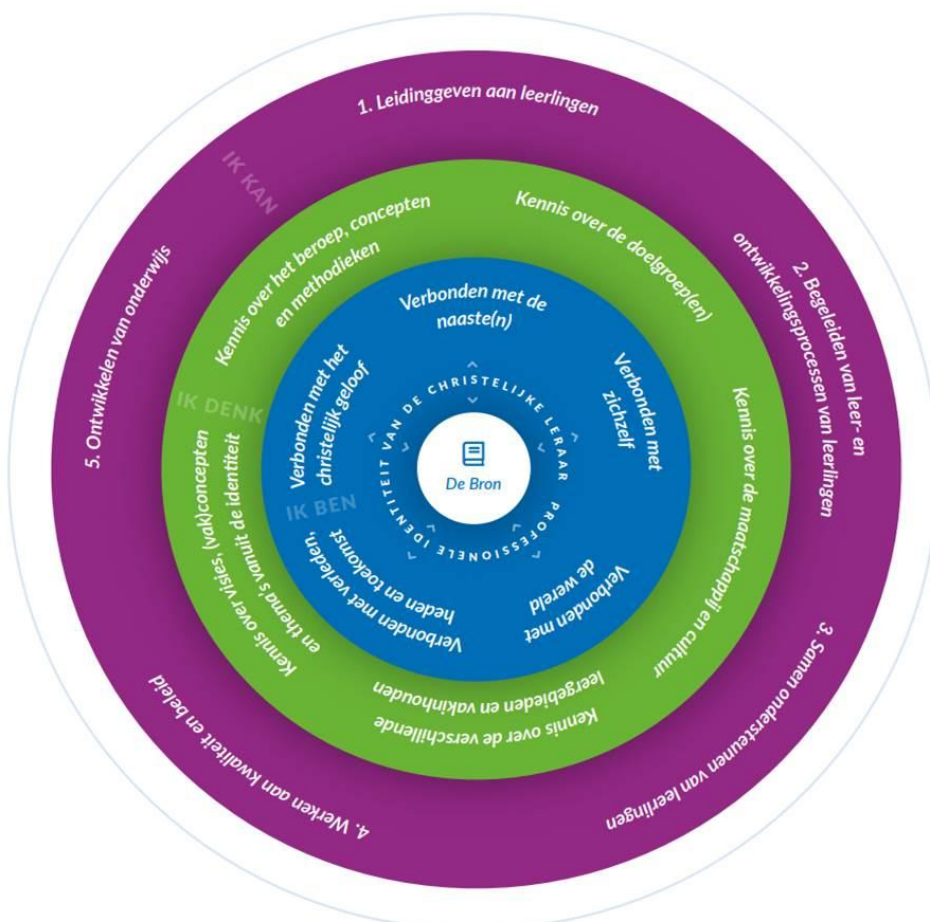
2. De kennislaag: 'Ik denk'

Deze laag betreft de kennisinhouden die de leraar bij de uitoefening van zijn beroep inzet. Deze inhouden komen voort uit de landelijke kennisbases voor de opleidingen en zijn aangevuld met wat Driestar educatief vanuit haar missie en visie essentieel vindt. Kennisinhouden zijn immers niet neutraal, ze hebben een vormende waarde in zich. We onderscheiden bij tweedegraads lerarenopleidingen vijf kennisdomeinen: 1. kennis over het beroep, concepten en methodieken; 2. kennis over de doelgroep(en); 3. kennis over de maatschappij en cultuur; 4. kennis over de verschillende leergebieden en vakinhouden en 5. kennis over visies, concepten en thema's vanuit de identiteit.

3. De beroepslaag: 'Ik kan'

Deze laag omvat de handelingen die de docent in de praktijk van zijn beroep uitvoert. Deze zijn samengevat in vijf beroepstaken: 1. pedagogisch leidinggeven aan leerlingen; 2. begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen; 3. samen ondersteunen van de leerling; 4. werken aan kwaliteit en beleid en 5. ontwikkelen van onderwijs.

Het beroepsprofiel is opgebouwd uit drie draaischijven. Deze drie schijven zijn met elkaar verbonden. Vanuit de bron ben je verbonden met de 'Ik ben'-laag, bijvoorbeeld de naaste. Vanuit dat perspectief gebruik je kennis over de doelgroep, een element uit 'Ik denk'-laag. Deze kennis heeft invloed op de manier waarop je leiding geeft aan leerlingen, één van de vijf beroepstaken uit de 'Ik kan'-laag.

2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma

Belangrijk in de lerarenopleiding is de samenhang tussen vakinhoudelijke, vakdidactische en generieke onderdelen. In de praktijk van het onderwijs zijn het geen gescheiden werelden en dat moet ook in de opleiding worden ervaren. Vakdidactiek is de verbinding tussen pedagogiek en algemene didactiek enerzijds en vakinhoud anderzijds. We bieden vakdidactiek niet alleen aan in specifieke modules, maar ook geïntegreerd in (een deel van de) vakmodules. In de vakmodules komen met regelmaat ook generieke elementen, zoals het Didactische Analyse model en de taxonomie van Bloom, aan de orde. Hoewel de taxonomie van Bloom een algemeen uitgangspunt vormt voor het formuleren van leerdoelen en het bepalen van cognitieve niveaus, wordt binnen wiskunde voor de toetsconstructie aanvullend gebruikgemaakt van de piramide van De Lange als vakspecifiek kader voor het bewaken van de balans tussen reproductie, verbindingen en reflectie in toets vragen. De docent laat mede door zijn eigen voorbeeldig gebruik van deze onderwijsconcepten zien dat pedagogiek, didactiek en vakinhoud geen gescheiden werelden zijn. *Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.*

Vak, vakdidactiek en generiek komen samen in de eindwerken. De basis van onderzoek doen (BT4) wordt geleerd bij generiek; in de afstudeerfase legt de student door het eindwerk vakdidactisch onderzoekend vermogen een meesterproef af. In het portfolio komen generieke, vakinhoudelijke en vakdidactische aspecten samen.

De Didactische Diamant is een Driestareigen onderwijsconcept, dat beproefde onderwijsconcepten verenigt in een holistische benadering van de werkelijkheid. Zowel in generieke als vakdidactische colleges wordt dit concept gebruikt, terwijl docenten in vakcolleges (elementen van) de Didactische Diamant voorbeeldig toepassen. *Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.*

2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel

2.5.1 Opbouw en samenhang generieke programma

Een belangrijk kenmerk van het curriculum van de lerarenopleiding is de samenhang. Het programma sluit duidelijk aan op de praktijk van het docentschap. Bij Opleiden in de School (OidS) is de uitwerking op de werkplek deels anders dan bij deeltijd, omdat bij OidS een sterker accent ligt op de begeleiding bij het werkplekleren.

Het generieke programma van de Ivo is opgezet vanuit het 'Beroepsprofiel van de christelijke leraar' (zie paragraaf 2.3). Een leraar geeft zijn handelen voor de klas kleur vanuit zijn persoonlijke en professionele drijfveren (professionele identiteit; pi). Dit krijgt vorm in de pi colleges.

In elk collegeblok (drie bijeenkomsten) staan thema's centraal vanuit de kennislijn, BT1&3 en PI. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding.

Er is een toenemende complexiteit in de behandeling van de beroepstaken van leerjaar 1 t/m 4. In leerjaar 1 gaat het bijvoorbeeld bij beroepstaak 1 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen' om de rol die je als pedagoog vervult. In leerjaar 2 staat leidinggeven aan de groep centraal. In leerjaar 3 draait het om leiding geven aan een individuele leerling die lastig gedrag vertoont, terwijl het in leerjaar 4 gaat om leiding te geven aan klassen met problematisch gedrag.

Leerjaar 3 sluit af met een deels reproductiegericht toets waarin de generieke kernconcepten van leerjaar 1 tot en met 3 naar voren komen. Deze is gerelateerd aan de generieke kennisbasis (GKB), die landelijk geldt.

2.5.2 Portfolio

Gedurende je opleiding bouw je een portfolio op. Je werkt aan je portfolio op je werkplek en door middel van zelfstudie. Aan het eind van het leerjaar vindt een voortgangsgesprek plaats. Aan het eind van het tweede leerjaar krijg je een assessment (OidS) aan de hand van je portfolio en een beoordeling van een les. De deeltijd student toont in het tweede jaar door middel van het portfolio aan dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen geformuleerd op het niveau van jaar 2. In het vierde leerjaar vindt er een eindgesprek plaats over het portfolio. Dit portfolio wordt beoordeeld door twee beoordelaars.

2.5.3 Relatie met de praktijk

In de opleiding neemt praktijkervaring of werkplekleren een belangrijke plaats in. Wat je in theorie leert ervaar je in de praktijk en wat je in de praktijk leert vind je terug in de theorie. Beide versterken elkaar. De praktijkervaringen op de werkplek worden tijdens de colleges op de hogeschool besproken

en er wordt gezocht naar wat de theorie hierover zegt. In iedere periode komt er een beroepstaak aan de orde, bijvoorbeeld BT1 (beroepstaak) 'pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'. Aan deze beroepstaken zijn opdrachten verbonden. Deze opdrachten worden op de Hogeschool toegelicht en voer je op de werkplek en door zelfstudie uit. Vooral in deze opdrachten zie je de verbinding tussen theorie en praktijk terug. Hiermee leer je gericht te kijken naar verschillende aspecten van het leraarschap. Wanneer je deze opdrachten gereed hebt worden die beoordeeld door de tutor of schoolopleider.

Let op: wij vragen je bij aanvang van de studie geen Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) te overleggen, maar wees je ervan bewust dat een stageplek erom kan vragen en dat een werkplek (na de opleiding) er sowieso om vraagt.

Deeltijd

In het deeltijdprogramma leerjaar 1, 2 en 3 heb je per leerjaar minimaal tien dagen werkplekieren (praktijkervaring). Werkplekieren is een belangrijk onderdeel van je opleiding. Je regelt als student zelf een school voor werkplekieren. Ons ideaal is dat je tijdens je opleiding op meerdere scholen ervaring hebt opgedaan. Als je al voldoende uren werkt in het voortgezet onderwijs kun je de opdrachten van het generieke programma voor werkplekieren tijdens je werk doen, behoudens bepaalde opdrachten waarvoor je buiten de deur moet kijken.

Met werkplekieren bedoelen we dat je ervaring opdoet in de praktijk door middel van het geven van lessen en het uitvoeren van opdrachten uit het generieke en vakdidactische programma. Het is aan te raden aan het begin van het schooljaar gelijk een stage-/werkplek te hebben om je opdrachten goed te kunnen doen. Als je voor de stage variant kiest raden we aan je stagedagen over het hele schooljaar te verspreiden.

OidS

Als student OidS doe je binnen de opleidingsschool praktijkervaring op. Daarvoor ben je twee dagen per week op één van de partnerscholen in de praktijk aan het leren en ervaren. De dinsdag is een vaste dag op de opleidingsplek. De tweede dag is meestal woensdag maar kan in overleg een andere dag zijn. Op de opleidingsplek ben je grotendeels in de klas aanwezig. Je observeert, assisteert, je voert allerlei taken van een leraar uit en je gaat lesgeven. Dit alles onder begeleiding en toezicht van je schoolopleider en/of werkplekbegeleider. Zo kun je groeien in een toekomstige baan van leraar. Daarnaast voer je de opdrachten van de beroepstaken en praktijkopdrachten uit. Verder werk je aan een portfolio waarin je jouw ontwikkeling zichtbaar maakt. Tenslotte doe je een maatschappelijke stage van minimaal 30 uur om kennis te maken met de maatschappij buiten de schoolmuren en om een breder blikveld te ontwikkelen.

2.5.4 Eindwerken

De LIO-stage in het vierde jaar, al dan niet verricht tijdens je werk in het vo of mbo, wordt afgerond met een assessmentportfolio. In dit assessmentportfolio toon je door middel van bewijzen aan dat je startbekwaam bent. Over het assessmentportfolio wordt een evaluatief eindgesprek gevoerd (zie 2.5.2).

Het assessmentportfolio is één van de twee eindwerken van opleiding. Het andere is het vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen. Door middel van dit eindwerk laat je zien dat je in staat bent om door middel van een beroepsproduct en gebruik makend van onderzoekend vermogen een bijdrage te leveren aan de verbetering van de vakdidactische praktijk. Beide eindwerken worden door twee beoordelaars beoordeeld.

Het vierde leerjaar van generiek kan zowel in semester 1 als semester 2 gevolgd worden. Om tot het vierde leerjaar toegelaten te worden moeten alle credits voor het vak- en generieke deel van leerjaar 1 en 2 gehaald zijn, evenals 12 credits voor het generieke deel van leerjaar 3 (minimaal BT4) en 18 punten voor het vak jaar 3. Voor aanmelding wordt een inschrijfprocedure gevolgd.

2.5.5 Taaltoets

Van een leraar wordt een goede beheersing van het Nederlands verwacht. Daarvoor zijn referentieniveaus opgesteld. Het behalen van Nederlands niveau 4f is een voorwaarde voor het behalen van je diploma.

2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel

Het vakdeel bestaat uit modules die gericht zijn op het verwerven van voldoende vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Vakinhoudelijke kennis is belangrijk, maar het is natuurlijk ook belangrijk dat je er wat mee kunt met leerlingen. De relatie met het schoolvak komt bij veel modules op natuurlijke momenten terug. Dat gaat als vanzelf, omdat de meeste docenten zelf ook in het voortgezet onderwijs of mbo werkzaam zijn. Bij vakdidactiek word je heel expliciet geleerd hoe je inzichten, die je opdoet, vertaalt naar je eigen vak. Bij diverse vakmodules is er aandacht voor didactiek: wat kun je in de praktijk met deze kennis op je werkplek en hoe doe je dat dan?

De vakinhoudelijke en vakdidactische modules worden voor Duits, economie, Engels, geschiedenis en Nederlands gegeven op donderdagavonden van 17.00 tot 22.00 uur. Wiskunde begint een uur eerder (donderdag van 16.00 tot 22.00 uur). Het betreft 30 avonden in de jaren 1, 2 en 3 en zo'n 15 avonden in leerjaar 4. Het vakdeel van de lerarenopleiding godsdienst wordt aangeboden op woensdagavond van 17.00 tot 22.00 uur.

2.7 Bekwaamheidseisen

We zorgen er natuurlijk voor dat je bij het afronden van je studie voldoet aan de bekwaamheidseisen die de overheid stelt: je moet een competente docent zijn als je je studie afgerond hebt. Wat met *competent* bedoeld wordt is door de Onderwijscoöperatie geformuleerd in drie bekwaamheidsgebieden. Deze bekwaamheidseisen vormen de basis van de tweedegraadsbevoegdheid die je met de studie verwerft. Het gaat om de volgende gebieden: je moet vakinhoudelijk bekwaam zijn, vakdidactisch bekwaam en pedagogisch bekwaam. Het curriculum is zo ontworpen dat je in stappen deze bekwaamheden verwerft. Dat geldt voor de modules die je volgt, het werkplekleren en de reflectie die je daarop geeft.

2.8 Interculturele ervaring en internationalisering

Een interculturele ervaring is om verschillende redenen belangrijk. Het kan zeer vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven.

- a. Hogeschool breed werken we met het thema **diversiteit** in de verschillende opleidingen met daarin aandacht voor de **interculturele competenties** en **interculturele sensitiviteit**.
- b. We werken met de **shalom-gedachte**. Er is daarbij een opbouw die dicht bij huis start en aandacht heeft voor het omgaan met verschillen in de eigen christelijke kring, en die uiteindelijk doorloopt tot het omgaan met internationale culturele diversiteit. **Internationalisering als middel om doelen van wereldburgerschap te bereiken.** Internationalisering meer dient dan alleen wereldburgerschap. Hebben we dat voldoende verwoord?

Het studieprogramma kent de module 'interculturele ervaring' (3 ec) in het generieke programma van het vierde studiejaar en de mogelijkheid om met een aanvullend programma voor het vak ook de module interculturele ervaring af te dekken. De doelen van de vakmodule verschillen van die van de generieke module. Bij het vak spelen vakgerelateerde doelen zoals vakdidactiek een rol. Zie hiervoor de modulegidsen van de betreffende vakken.

Hieronder vind je een samenvatting van de vakmodule 'internationalisering'. Bij de generieke module gaat het om (inter)persoonlijke doelen, zoals kijken over de grenzen van je eigen context en leren van een ander perspectief. Zie voor meer informatie de modulebeschrijving in het vierde leerjaar.

Het is mogelijk om een reis naar het buitenland te maken waarin je activiteiten uitvoert waarmee je zowel de generieke, als ook de vakgerelateerde moduledoelen behaalt en de studielast overeenkomt met de studielast van beide modules. Dit geldt ook voor buitenlandreizen die door enkele vakgroepen worden georganiseerd in het kader van de vakmodule 'internationalisering'.

2.8.1 Vakmodule 'internationalisering'

Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde

Aan de module 'internationalisering' geven de opleiding Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde minimaal één georganiseerde invulling (zie route 1 hieronder), die doorgaans niet in een reguliere schoolvakantie valt. Daarin wordt kennismaking met scholen, met werkwijzen en met de (onderwijskundige) cultuur ter plaatse gecombineerd met vakinhoudelijke elementen die op hun beurt weer verbonden zijn aan bepaalde modules. Je doet dus in den vreemde kennis op van praktijken binnen je vakgebied. Naast route 1 bieden we twee andere routes aan.

- Route 1: door Driestar hogeschool georganiseerde studieweek buitenland
Je gaat naar het buitenland en maakt daar kennis met het onderwijs. Deze studieweek wordt georganiseerd door de opleiding zelf en is gekoppeld aan je vak. Bij deze studieweek - doorgaans één complete week - is er begeleiding vanuit de hogeschool en regelen we veel voor je als het gaat om het voldoen aan de doelen. Tegelijk verwachten we van studenten een actieve studiehouding, waarin je zelf delen van het programma voor je rekening neemt. Daarom stimuleren we sterk de deelname aan deze studieweken, waarvoor de studieleader verantwoordelijk is.
- Route 2: internationale studie
Driestar Educatief heeft banden met een aantal onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten aan Driestar hogeschool kunnen voor een kortere of langere periode aan één van deze instellingen studeren waar de LVO-ervaring(en) mee heeft, bijvoorbeeld aan de Noordwes Universiteit, NWU, in Potchefstroom (Zuid-Afrika) en de Kirchliche Pädagogische Hochschule KPH in Wenen (Oostenrijk). Studenten die hieraan willen deelnemen moeten wel zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel voor culturele verhoudingen hebben. Heb je interesse in deze route, neem dan vroegtijdig contact op met de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl.
- Route 3: individuele internationale stage
Je kunt ook kiezen om zelf een individuele buitenlandstage te organiseren. Je gaat dan zelf op zoek naar een stageplaats in het buitenland. Ook hiervoor geldt: je moet zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel hebben voor culturele verhoudingen. Heb je interesse in deze route, neem dan ook vroegtijdig contact op met de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl.

We streven ernaar de reis- en verblijfkosten van de studieweek in het buitenland (route 1) niet nodeloos te laten oplopen, want studenten moeten deze zelf betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Er kunnen geen rechten aan bovenstaande vermeldingen ontleend worden. Door externe of interne oorzaken kan een bepaald aanbod niet mogelijk zijn.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk. Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleader als de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

2.8.2 Internationalisering Engels

Bij de deeltijdopleiding Engels is een langdurig verblijf in het buitenland niet altijd mogelijk. We kiezen daarom als een van de mogelijke routes ook voor een *veelvuldig* (drie korte studieweken) verblijf in Engelstalige landen. Een langdurig verblijf of het volgen van een *Summer course* in een Engelstalig land is echter wel waardevol (zie route 2). In de kennisbasis Engels voor tweedegraadslerarenopleidingen is de volgende tekst over een verblijf in het buitenland opgenomen: *Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe doeltaal-is-voertaal alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Engelstalig land dan ook voor vrijwel elke student zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een lange stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.*

Mogelijkheden:

Route 1: de reguliere studieweek

De vakgroep Engels organiseert voor elk leerjaar een studiereis waarbij de bovengenoemde doelen centraal staan. Leerjaar 1 en 2 als onderdeel van de module *culture: history and literature*. Leerjaar 3 en 4 is een verdieping op taal, cultuur, kennis van land en volk, persoonlijke en professionele vorming. Tevens is dit een goede voorbereiding op de landelijke kennistoets. Bij alle studiereizen verwachten we een actieve studiehouding en betrokkenheid bij de voorbereiding en uitvoering van het programma. Er zal bij hogere leerjaren meer verwacht worden van de studenten ten aanzien van zelfstandigheid en het onder begeleiding organiseren van de studieweek. De studiereizen zijn een belangrijk onderdeel van het curriculum (modulendoelen) en bevatten onder andere groepsactiviteiten. Doorgaans vallen deze studieweken niet in reguliere schoolvakanties. Er kunnen geen rechten aan deze vermelding ontleend worden.

Er zijn bij Engels jaarlijks internationale werkweken met de volgende doelstellingen:

1. verdiepen van kennis van de Engelse taal, geschiedenis en literatuur
2. spiegelen van ideeën/ concepten/vooroordelen over onderwijs en de Engelse taal en cultuur aan de realiteit zoals ervaren tijdens de studiereis. We kiezen doorgaans voor het Verenigd Koninkrijk.
3. professionaliseren als leraar Engels (in opleiding) in het VO/MBO en toewerken naar specifieke doelen uit het vakgebied zoals aangegeven bij de modulendoelen (onderdeel van het vakinhoudelijk curriculum)
4. ontwikkelen van de christelijke identiteit als leraar (in opleiding)

Route 2: Internationale studie in een Engelssprekend land

Driestar hogeschool heeft banden met enkele onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een kortere of langere periode aan een van deze instellingen studeren of zelf een individuele buitenlandse studieweek organiseren. Onderschat echter niet wat daarbij komt kijken. Studenten moeten zeer zelfstandig kunnen werken en goed om kunnen gaan met culturele verschillen. Momenteel zijn er vanuit de Driestar hogeschool goede contacten met de Noordwest-Universiteit, NWU, in Potchefstroom in Zuid-Afrika.

Heb je interesse of ideeën voor een dergelijk langdurig verblijf in het buitenland, neem dan contact op met mw. dr. C. (Cornée) van der Wind. Je moet zelf een programma ontwerpen en uitvoeren dat voldoet aan dezelfde doelstellingen en tijdsinvestering (studiepunten) als de internationale studieweken. We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welke doelen en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling en eventuele goedkeuring van het plan kost tijd. Daarom moet het plan minimaal 8 weken voor de geplande datum van uitvoering ingeleverd zijn. Na afloop lever je een verslag in dat onder andere bewijsstukken, reflectie, activiteitenbeschrijving en bereikte doelen bevat. We streven ernaar de kosten van de studieweek in het buitenland niet nodeloos te laten oplopen, omdat studenten zelf hun eigen reis- en verblijfkosten moeten betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk.

Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleider als de internationaliseringscoördinator, de heer J. (Jasper) Baaijens, J.Baijens@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

3. Algemeen en organisatorisch

3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris

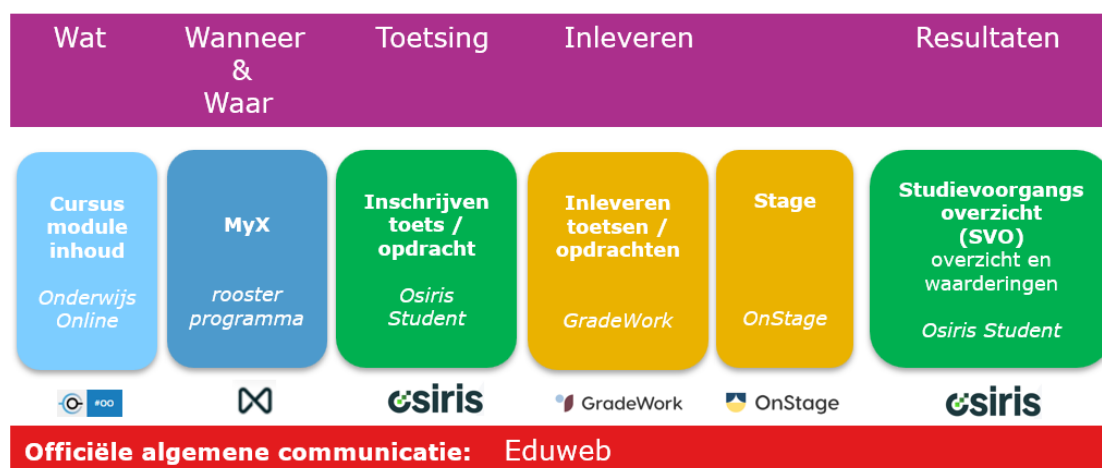
Gedurende het schooljaar houden we je met Eduweb, een intranet voor onze studenten, op de hoogte van actuele zaken en wetenswaardigheden over de Ivo-opleiding. Indien nodig informeren we je ook via je e-mailadres van Driestar hogeschool. Je wordt geacht van de inhoud kennis te hebben genomen; dus wees daar alert op. Bij het begin van je opleiding krijg je informatie over de toegang tot het netwerk en hoe je e-mail van buitenaf kunt lezen.

Binnen Driestar hogeschool maken we gebruik van verschillende softwareprogramma's die jullie ondersteunen bij de opleiding binnen onze hogeschool.

In onderstaande schema zie je waar we wat doen gedurende het proces van je opleiding:

Lerarenopleidingen - Waar doen we wat?

Driestar hogeschool

© Driestar educatief

3.2 Absentie

Aanwezigheid tijdens de collegeavonden is zinvol en in principe verplicht. In de colleges werk je aan je persoonlijke professionele ontwikkeling. Een aanwezigheid van minimaal 80 procent van de colleges is standaard vereist, tenzij uitdrukkelijk minder is toegestaan. Bij absentie moet je vooraf de docent en de studieleider in kennis stellen.

3.3 Inleveren van opdrachten

De inleverdatum voor opdrachten wordt vermeld in OnderwijsOnline. Wordt er na deze inlevertermijn ingeleverd dan vervalt de reguliere beoordelingstermijn van 15 werkdagen. Een opdracht kan twee keer ter beoordeling worden ingeleverd. Hiervoor gebruik je in GradeWork 'gelegenheid 1' en 'gelegenheid 2'. Als de beoordeling van de opdracht bij de eerste keer onvoldoende is, dan kun je met behulp van de gegeven feedback de opdracht verbeteren en inleveren als herkansing door middel van 'gelegenheid 2'.

3.4 Boekenlijst

De lijst met aan te schaffen literatuur voor het generieke programma is in deze gids opgenomen (vanaf pagina 30).

De verplichte literatuur voor het vakinhoudelijk gedeelte is opgenomen bij de modulebeschrijvingen in de studiegids. De boeken moet je zelf aanschaffen. Soms horen bij (keuze)opdrachten ook boeken. Ook daarvan geldt dat je die zelf moet aanschaffen. We gaan ervanuit dat je zelf zorgt dat je alle benodigde zaken tijdig in bezit hebt.

3.5 Onderwijsinhouden

De doelen per module of periode, informatie over de afsluiting van de modules of periodes, de thema's die per college aan de orde komen en ook readermateriaal zijn te vinden in OnderwijsOnline.

3.6 Diploma-uitreiking

Drie keer per leerjaar vindt er een diploma-uitreiking plaats. Hieraan kun je deelnemen als je hebt voldaan aan alle exameneisen. Om deel te kunnen nemen aan de diploma-uitreiking moet je het diploma minimaal drie werkwerken van tevoren in Osiris aanvragen. Om dat te kunnen doen moeten alle vakken van het generieke programma én van het vakdeel met een voldoende afgerond zijn en moeten alle opdrachten en cijfers ingevoerd zijn in Osiris. Osiris moet dus 240 behaalde studiepunten aangeven. In de meeste gevallen is het assessmentportfolio en eindgesprek het laatste onderdeel van de studie, maar dit kan afhangen van je studieverloop. Plan tijdig je laatste studieactiviteiten en doe dat zodanig dat er geen druk uitgeoefend wordt op docenten om in minder tijd dan de OER aangeeft onderdelen te becommentariëren of te beoordelen. Meer informatie over de diplomering en de data van de diploma-uitreikingen vind je op Eduweb.

4. Faciliteiten

4.1 Parkeren

Je kunt op ons eigen terrein parkeren.

4.2 Vertrouwenspersonen

Driestar hogeschool wil studenten graag een veilige leer- en werkomgeving bieden. Elke student heeft daarom recht op bescherming tegen gedrag dat als ongewenst wordt ervaren. Binnen Driestar hogeschool is dan de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen met een van de interne of externe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon zal luisteren naar je verhaal en zal vervolgens met je bespreken hoe je verder wilt en welke actie jijzelf, Driestar hogeschool of iemand anders kan ondernemen om het ongewenste gedrag te stoppen. Inzet is dat jij er geen schade van ondervindt. Ook kan de vertrouwenspersoon jou, indien gewenst, doorverwijzen naar hulpverlening binnen of buiten Driestar hogeschool.

De vertrouwenspersoon houdt zich ook bezig met voorlichting over en preventie van ongewenst gedrag. Schroom daarom niet om met de vertrouwenspersoon contact op te nemen wanneer je hiermee te maken krijgt, ook wanneer het niet jezelf betreft. Ook als je niet zeker weet of je klacht ernstig genoeg is, kun je erover praten. De inhoud van de gesprekken wordt altijd vertrouwelijk behandeld (zie ook paragraaf 5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie).

Onze hogeschool heeft twee interne vertrouwenspersonen, namelijk drs. L.F. (Lydia) van Hartingsveldt en T.H. (Timon) Langeraar. Daarnaast is er ook een externe vertrouwenspersoon: de heer B. Ravesloot. Contactgegevens zijn te vinden op Eduweb.

Deze vertrouwenspersonen zijn de aangewezen vertrouwenspersonen voor eventuele klachten op het gebied van agressie of seksuele intimidatie. De vertrouwenspersonen zijn voor de desbetreffende kwesties op school of via Teams bereikbaar.

4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking

Wanneer je als student een handicap of chronische ziekte hebt waardoor je belemmerd wordt in het volgen van je studie, willen we er van onze kant alles aan doen om de voortgang van je studie zo goed mogelijk te laten verlopen. Je beperking kan leiden tot problemen bij de deelname aan het onderwijs en daardoor kan studievertraging ontstaan. In dergelijke situaties kun je een beroep doen op speciale voorzieningen en regelingen. Dhr. J. J. (Jasper) Baaijens BEd is decaan functiebeperkingen. Hij is te bereiken via J.Baijens@driestar-educatief.nl.

Vooraf wijzen we je erop dat er weliswaar soms aanpassingen mogelijk zijn, maar dat de doelen en omvang van je studie niet gewijzigd kunnen worden. Landelijk gelden er namelijk eisen voor startbekwame leraren en daar moet iedere afgestudeerde aan voldoen.

5. Procedures en reglementen

5.1 Rechtsbescherming

5.1.1 Rechtsbescherming algemeen

In het Studentenstatuut vind je informatie over rechtsbescherming. Je kunt je klacht, bezwaar of beroep schriftelijk door middel van een ondertekende brief voorleggen aan het loket rechtsbescherming. Richt je brief aan Mr. P.A.L. (Petra) Wendt loketrechtsbescherming@driestar-educatief.nl. Op Eduweb vind je op de pagina *Reglementen en rechtsbescherming* het schema rechtsbescherming. Dit schema staat ook in het Studentenstatuut.

5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie

In bepaalde gevallen is het mogelijk om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie ongewenst gedrag. Je leest hierover meer in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Je kunt een klacht indienen via de vertrouwenspersoon, maar ook rechtstreeks, zonder tussenkomst van een ander. Het verdient echter de voorkeur om eerst een gesprek te voeren met een vertrouwenspersoon. Ook voor de melding van de klacht bij de (onafhankelijke) klachtencommissie kan een beroep worden gedaan op de steun van de vertrouwenspersoon. Hij of zij kan na een gesprek advies geven over een eventueel formeel vervolg. De formele procedure wordt beschreven in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Een klacht is niet anoniem, tenzij de klachtencommissie uitdrukkelijk bepaalt dat om gegronde redenen wél een anonieme klacht kan worden ingediend.

Een klacht kan worden ingediend via de vertrouwenspersoon, of bij de secretaris van de commissie: Mr. J. Verhoeven, Advocatenkantoor Wille & Donker, Klipperaak 201, 2411 ND te Bodegraven, tel. 0172-442417

5.1.3 College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met Mr. P.A.L. (Petra) Wendt loketrechtsbescherming@driestar-educatief.nl. In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

5.1.4 Wet gegevensbescherming

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt niet meer.

Ook binnen onze organisatie is er sprake van gegevensbescherming. Wat betekent dit concreet voor jou? Alle persoonsgegevens die je in Osiris en OnderwijsOnline ziet, zijn de gegevens die wij hebben opgeslagen met als enige toevoeging je kerkgenootschap –indien van toepassing–.

Het kerkgenootschap heb je bij het aanmelden via Studielink zelf aangegeven. Medewerkers zullen nooit persoonsgegevens verstrekken aan derden zonder toestemming van jou als student.

Heb je hier nog vragen over? Loop even langs bij de balie van Studentzaken.

De functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is A. (Ton) Voorwinden MFC.

5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen

Als student heb je een aantal rechten en plichten die zijn vastgelegd in regelingen. De belangrijkste zijn het Studentenstatuut, de Onderwijs- en examenregeling algemeen deel (geldt voor alle opleidingen binnen Driestar hogeschool) - met diverse bijlagen waaronder het Toetskader en Tentamenregels - en de Onderwijs en examenregeling (opleidingsdeel Ivo). Deze en alle andere reglementen van de hogeschool zijn te vinden op de website van de hogeschool en op Eduweb.

Op Eduweb en op de website van Driestar hogeschool kun je ook de volgende regelingen of protocollen raadplegen:

- Regeling profileringsfonds;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Reglement geschillenadviescommissie;
- Reglement klachtencommissie studenten hogeschool;
- Reglement Loket rechtsbescherming;

- Reglement medezeggenschapsraad;
- Reglement opleidingscommissies Driestar hogeschool;
- Reglement van Orde College van beroep voor de examens;
- Protocol rouw binnen de organisatie;
- Studeren met een functiebeperking;
- Privacyreglement studenten Driestar educatief.

5.3 Plagiaat

Plagiaat is het letterlijk overnemen van (delen van) andermans werk zonder goede bronvermelding. Dit is meestal inbreuk op het auteursrecht en wordt dan gezien als fraude. Ook parafraseren, in je eigen woorden weergeven van andermans werk, wordt als plagiaat gezien als er geen bron bij vermeld staat. De onderwijs- en examenregeling (OER) geeft aan hoe fraude bestraft wordt. Gradework controleert ingeleverd werk ook op overeenkomst met op het internet aanwezige documenten alsook eerder bij Driestar educatief ingeleverd materiaal.

Voor meer informatie over auteursrechten en wat dit betekent voor studenten raadpleeg www.auteursrechten.nl.

Het als eigen werk inleveren van iets wat niet door jou is gemaakt, wordt beschouwd als fraude. Dat geldt zowel voor werk dat door een andere persoon is gemaakt als voor werk dat (mede) door een vorm van kunstmatige intelligentie of technisch hulpmiddel is gegenereerd, waaronder inbegrepen chatboxen zoals ChatGPT. Dit uiteraard tenzij in de opdracht uitdrukkelijk ruimte wordt geboden voor gebruik van dergelijke hulpmiddelen.

5.4 AI

Als student ben je verantwoordelijk voor je ingeleverde werk en moet je AI volgens de richtlijnen inzetten (zie hiervoor OnderwijsOnline > algemeen (alle opleidingen) > 1.2 AI): [OnderwijsOnline](#)

5.5 Landelijke (kennis)toetsen

Bij iedere lerarenopleiding in Nederland worden in het derde of vierde leerjaar digitale, landelijke kennistoetsen afgenomen. Deze zijn verplicht en moeten voldoende worden afgerond. Meer informatie is te vinden op <https://lkt.10voordeleraar.nl/>. Hier zijn ook voorbeeldtoetsen beschikbaar. De [voorbeeldtoetsen](#) beslaan de kennisdomeinen die ook in de landelijke kennistoets aan bod komen. Ze bevatten hetzelfde soort en hetzelfde aantal vragen. Voor een optimaal leereffect krijgen deelnemers alle vragen met de goede antwoorden te zien waarbij het percentage van de goede antwoorden ook wordt gegeven.

Er is een *speciale regeling collegegeld* voor studenten die alle studiepunten hebben gehaald maar alleen nog een externe toets moeten halen. Als dit mogelijk voor jou van toepassing is neem dan contact op met de studieleider van het vak.

Naast bovenstaande algemene zaken gelden voor de opleiding Engels aanvullende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de landelijke kennistoets. De aanvullende voorwaarden kun je vinden in OnderwijsOnline.

6. Organisatie en aanspreekpunten

6.1 Namen en adressen

Bestuur	De opleiding wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van Driestar hogeschool te Gouda		
Adres	Driestar hogeschool, Burgemeester Jamessingel 2, 2803 PD GOUDA Postbus 368, 2800 AJ GOUDA		
Studentzaken		ruimte 0.25	Postbus 368 2800 AJ GOUDA tel. 0182-540310 studentinfo@driestar-educatief.nl
Manager	Tlj	A. (Arjan) van Tol MSc	a.vantol@driestar-educatief.nl
Studieleider Generiek	Hrnt	A.J. (Nathalie) de Heer-Heiboer MEd	a.j.deheer@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 1 generiek	Bthm	M.M. (Martha) Buitenhuis MEd	m.buitenhuis@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 2 generiek	Dwrđ	M.T. (Timon) van Doleweerd	t.vandoleweerd@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 3 generiek	Hea	A.(Albert) van Hell MEd	a.vanhell@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 4 generiek	Net	J.C. (Cegien) van der Net MEd	j.c.vandernet@driestar-educatief.nl
Instituutskoördinatoren Opleiden in de school (OidS)	Msc	C. M. (Corné) van der Maas MEd (RAOS / ZAOS)	c.m.vanderMaas@driestar-educatief.nl
Coördinator zij-instroom LVO	Brp	Drs. S.P. (Sjoerd) van den Berg	S.P.vandenBerg@driestar-educatief.nl
Studieleider Duits	Lnr	A. (Rian) Leune MA	a.leune@driestar-educatief.nl
Studieleider Economie	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Engels	Mwf	C. (Cornée) van der Wind-Ferreira, MA, M-ELT	c.vanderwind@driestar-educatief.nl
Studieleider Geschiedenis	Glsm	drs. M. (Martijn) Glas	m.glas@driestar-educatief.nl
Studieleider Godsdienst	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Nederlands	Mgd	drs. P. (Peter) Goedegebure	p.goedegebure@driestar-educatief.nl
Studieleider Wiskunde	Hvl	C. (Cora) van den Heuvel-De Groot MSc	c.vandenheuvel@driestar-educatief.nl
Internationaliserings-coördinator	Bjj	J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl
Examencommissie Ivo		secretariaat-examencommissieivo@driestar-educatief.nl meer informatie op Eduweb	
Opleidingscommissie Ivo		meer informatie op Eduweb	
Decaan functiebeperkingen	Bjj	J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl
International Office	Bre Bsjr	Lydia Bor Joël Baas	internationaloffice@driestar-educatief.nl

6.2 Collegetijden

Voor openingsbijeenkomst, collegeweken, tentamenweken, vakanties en afsluiting: zie het jaarrooster op Eduweb. Voor alle data geldt: Deo volente.

De generieke colleges worden gegeven op dinsdagmiddag en -avond. In leerjaar 1-3 zijn er voor OidS-studenten per leerjaar vier periodes van drie middagen. Voor deeltijdstudenten zijn dit avonden. Voor de tijdsindeling zie hieronder.

Leerjaar 1

OidS	Deeltijd
Dinsdag van 13.30 – 18.00 uur	Dinsdag van 17.00 – 21.15 uur

OidS-Raos leerjaar 2-3

Dinsdagmiddag 1	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 intervisie	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 uur professionele identiteit
17:00-18:00 uur: masterclass	incidenteel* 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	

**masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur*
- leerjaar 3 op 10 november 2026 en 12 januari 2027
- leerjaar 2 op 1 december 2026 en 16 februari 2027

OidS-COS leerjaar 2-3

COS-studenten volgen voor de beroepstakencolleges het Raos-rooster. Dit ziet er dan als volgt uit:

Dinsdagmiddag 1, 2 en 3	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x

Opmerkingen:

- De COS-studenten volgen op dinsdagmiddag hetzelfde rooster als de RAOS studenten.
- Daarnaast volgen de COS-studenten van leerjaar 1 en 2 vier pi-bijeenkomsten per semester op woensdagmorgen (9:30-12:30 uur). Deze worden gegeven door COS-schoolopleiders. Tijdens deze bijeenkomsten vindt ook intervisie plaats.
- De COS-studenten van leerjaar 3 volgen zes keer intervisie op dinsdagmorgen van 11:00-13:00 uur.

Deeltijd leerjaar 2-3

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: masterclass	17:00-18:00 uur: beroepstaak x incidenteel*: 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	17:00-18:00 uur: beroepstaak x
18:30-21:15 uur beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x
	20:15-21:15 uur: intervisie	20:15-21:15 uur: professionele identiteit

**masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur*
- leerjaar 3 op 10 november 2026 en 12 januari 2027
- leerjaar 2 op 1 december 2026 en 16 februari 2027

Het rooster met een masterclass pedagoog ziet er als volgt uit:

Dinsdagavond met masterclass pedagoog
17:00-18:30 uur: pedagoog
19:00-21:15 uur: beroepstaak

Deeltijd en OidS leerjaar 4

De generieke colleges in leerjaar 4 worden voor zowel OidS- als deeltijdstudenten gegeven op dinsdagavond. Elk semester bestaat uit twee periodes van drie collegeavonden, waarbij het tweede semester qua inhoud gelijk is aan het eerste. Het generieke programma in leerjaar 4 kan dus zowel in het eerste als in het tweede semester gedaan worden, waarbij het ook mogelijk is om modules in semester 1 en modules in semester 2 te volgen. Voor de tijdsindeling zie hieronder. Als je bent toegelaten tot jaar 4, kun je de actuele activiteiten vinden in je rooster.

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: beroepstaak 4	17:00-18:00 uur: tutoruur	17:00-18:00 uur: beroepstaak 4
18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze
18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring
19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze
20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring

Vakinhoudelijke colleges leerjaar 1 t/m 4

De vakinhoudelijke colleges worden gegeven op donderdagavond van 17.00 – 22.00 uur. Studenten van de opleiding Ivo Wiskunde starten op donderdag om 16.00 uur. De vakinhoudelijke colleges van Ivo Godsdienst worden gegeven op woensdagavond volgens het rooster van de CGO. Het vakprogramma kent voor het eerste, tweede en derde leerjaar 8 collegeweken in het eerste semester en 7 collegeweken in het tweede. Het vierde leerjaar bestaat uit alleen het eerste semester.

Woensdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo godsdienst
1. 17.00 - 18.00 uur (GL) 17.00 - 18.30 uur (PW)
Pauze: 18.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 19.35 uur
3. 19.40 - 20.40 uur
Pauze: 20.40 - 21.00 uur
4. 21.00 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Duits
1. 17.00 - 18.00 uur
2. 18.00 - 19.00 uur
Pauze: 19.00 - 19.30 uur
3. 19.30 - 20.30 uur
4. 20.30 - 21.30 uur
5. 21.30 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo economie
1. 17.00 - 17.45 uur
2. 17.45 - 18.30 uur
3. 18.30 - 19.15 uur
Pauze: 19.15 - 19.45 uur
4. 19.45 - 20.30 uur
5. 20.30 - 21.15 uur
6. 21.15 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Engels
1. 17.00 - 18.30 uur
Pauze: 18.30 - 19.00 uur
2. 19.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo geschiedenis
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Nederlands
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdag leerjaar 1 t/m 4	
Lvo wiskunde	
0. Voortgangsgesprekken	15.30 - 16.00 uur
1. Leerplein	16.00 - 16.45 uur
2. College	16.45 - 17.30 uur
3. College	17.30 - 18.15 uur
Pauze: 18.15-18.45 uur*	
4. College	18.45 - 19.30 uur
5. College	19.30 - 20.15 uur
Pauze: 20.15-20.30 uur*	
6. College	20.30 - 21.15 uur
7. College	21.15 - 22.00 uur

*) Om drukte bij de kantine te voorkomen, hebben lvo-opleidingen verschillende pauzetijden.

7. Inschrijving, toelating en studiekosten

7.1 Toelatingseisen

Voor de opleiding gelden toelatingseisen. Allereerst is dat het bezit van een bepaald diploma. Ten tweede het met goed resultaat volgen van de studiekeuzecheckdag en het afleggen van de bijbehorende toetsen. Voor studenten OidS is er daarnaast een aparte toelatingsroute.

Om te worden toegelaten tot de tweedegraads lerarenopleiding heb je allereerst minimaal één van de volgende diploma's nodig: havo of mbo (minimaal niveau 4). Als je een havodiploma hebt geldt dat bij alle profielen het betreffende vak in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen.

Aanvullende informatie voor Lerarenopleiding wiskunde

Als je een havodiploma hebt geldt dat wiskunde B in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen. Als je een vwo-diploma hebt, volstaat ook wiskunde A voor toelaatbaarheid tot de opleiding. Voor een voldoende instapniveau zijn de volgende onderdelen van havo wiskunde B extra van belang:

- De student kan standaardfuncties (lineaire functies, wortel- en machtsfuncties, exponentiële, logaritmische, en goniometrische functies) hanteren, interpreteren binnen een context, grafieken beschrijven en functievoorschriften vastleggen.
- Het bovengenoemde geldt ook voor samengestelde functie als combinatie van standaardfuncties.
- De student kent de begrippen die karakteristieke eigenschappen van de grafieken van functies beschrijven: interval, domein, bereik, stijgen, dalen, toenemend en afnemend stijgen en dalen, top, extremen, minimum, maximum, snijpunt met de y-as en symmetrie.
- De student kent de begrippen differentiaal quotiënt, helling, richtingscoëfficiënt en raaklijn en kan deze bij een gegeven functie bepalen.
- De student kan eerste- en tweedegraads vergelijkingen algebraïsch oplossen.
- De student kan de goniometrie en de stelling van Pythagoras gebruiken voor het bepalen van hoeken en afstanden in een gegeven driehoek.

Als je op 1 september van het leerjaar dat je wilt starten 21 jaar of ouder bent en je beschikt niet over één van bovenvermelde diploma's, kun je wettelijk alleen toegelaten worden na een *Toelatingsonderzoek 21+*. Daarvoor moet je de algemene studiekeuzecheckdag volgen en een onverkort positief advies krijgen op basis van de tests die dan afgenomen worden.

De studie start op het eindniveau van havo-5. We verwachten van je dat je de inhoud van het schoolvak op de havo en Nederlands op dat niveau beheerst. Dit is nodig om de studie goed te kunnen volgen. Je moet kennis en vaardigheden dus in redelijke mate paraat hebben. Als het lang geleden is dat je met het vak bezig bent geweest, vergt dat een inhaalslag die je voorafgaand aan de eerste colleges moet afronden. De studieleider is bereid je daarover te adviseren.

7.2 Informatie over de opleiding

Regelmatig zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op de hogeschool voor belangstellenden. Je vindt de data op onze website www.driestar-hogeschool.nl. Het is belangrijk om hier naartoe te komen als aanstaande student! Daarnaast kun je met een van de studieleiders van het vak of van het generieke programma een afspraak maken. Het is ook mogelijk - aanbevolen zelfs - een collegeavond bij te wonen. Neem hiervoor contact op met Studentzaken, met de studieleider van het vakinhoudelijke programma of met de studieleider van het generieke programma.

Voor alle administratieve zaken en voor de eerste algemene informatie kun je terecht bij de afdeling Studentzaken. Voor algemene vragen over de inhoud van de studie of vragen die over het vakdeel gaan staat de studieleider van het vak je graag te woord. Heb je vragen over de inhoud van het generieke programma en het werkplekleren, richt je tot de studieleider van het generieke programma. Contactgegevens vind je in hoofdstuk 6.

De studieleider is te spreken voor elke student die dit wenst. Gesprekken over studiebegeleiding vinden plaats op initiatief van de student. We verzoeken je zo mogelijk eerst via e-mail een afspraak te maken. Een persoonlijk gesprek vindt bij voorkeur plaats in aansluiting op de te volgen colleges.

7.3 Aanmelding

Het is van belang je zo spoedig mogelijk aan te melden, liefst voor 1 mei. Alleen wie zich vóór 1 mei aanmeldt heeft recht op toelating in het hoger onderwijs op voorwaarde dat aan de toelatingseis is voldaan. Wie zich pas na die datum aanmeldt, moet afwachten of hij/zij nog toegelaten wordt. In alle gevallen is de studiekeuzecheckdag verplicht en moet je als je na 1 mei hebt aangemeld een positief advies krijgen om daadwerkelijk toegelaten te worden.

Aanmelden voor een opleiding loopt via het centrale aanmeldsysteem van alle hogescholen en universiteiten: *Studielink*. De aanmelding gaat volledig via Studielink, dus je hoeft geen apart formulier voor onze hogeschool in te vullen. Voor meer informatie en aanmelding ga je naar www.driestar-educatief.studielink.nl.

Let op: wij vragen je bij aanvang van de studie geen VOG te overleggen, maar wees je ervan bewust dat een stageplek erom kan vragen en dat een werkplek (na de opleiding) er sowieso om vraagt.

7.4 Collegegeld

7.4.1 Regels en bedragen

In het studentenstatuut is aangegeven welke rechten en plichten aan jouw inschrijving als student zijn verbonden. In de regelgeving wordt gesproken over twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld.

Het wettelijk collegegeld wordt betaald door een student:

- die niet eerder een bachelor of master heeft gehaald - tenzij je voor het eerst een opleiding in onderwijs volgt en je eerder behaalde bachelor geen opleiding in de zorg betrof - en
- die voldoet aan het nationaliteitsvereiste. Dit houdt in dat de student de nationaliteit bezit van een land dat deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte (EER), de Surinaamse of de Zwitserse nationaliteit, of (onder voorwaarden) de Turkse nationaliteit op grond van het Associatiebesluit 1/80. Studenten vallen ook onder de nationaliteitsvereiste als ze een familielid zijn van in Nederland wonende EU-burgers die niet de EER-nationaliteit hebben of als ze een verblijfsvergunning bezitten op basis waarvan ze in aanmerking komen voor studiefinanciering en
- die woont in Nederland, België, Luxemburg of een van de Bondsstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen of Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland
- en wordt voor de voltijdopleidingen vastgesteld door het ministerie OCW
- en wordt voor de deeltijdopleidingen vastgesteld door de hogeschool.

Het wettelijk collegegeld voor het studiejaar 2026-2027 is € 2695,-.

Het instellingscollegegeld

- geldt voor een student die geen recht heeft op wettelijk collegegeld
- wordt vastgesteld door de hogeschool
- is minimaal gelijk aan het wettelijk voltijd collegegeldtarief

Er is één uitzondering op deze regeling: een student betaalt wettelijk collegegeld indien hij met een tweede opleiding is begonnen terwijl de eerste opleiding (waarvoor wettelijk collegegeld wordt/werd betaald) nog niet was afgerond. Dit geldt dus voor degenen die een tweede opleiding volgen die gestart is vóór het behalen van de eerste bachelor en die niet onderbroken is geweest. Zodra de eerste studie is afgerond, betaalt de student wel instellingscollegegeld.

7.4.2 Bedragen studiejaar 2026-2027

De tarieven van het collegegeld voor het studiejaar 2026-2027 zijn als volgt:

Wettelijk collegegeld

deeltijd collegegeld € 2.694

duaal collegegeld € 2.694

Instellingscollegegeld

instellingscollegegeld € 7.990

7.4.3 Betalingsmogelijkheden

Hoe betaal je het collegegeld?

Voor het studiejaar 2026-2027 kun je de betaling van het collegegeld via Studielink regelen. Driestar hogeschool maakt voor de incasso van het collegegeld gebruik van een digitale machtiging in Studielink.

Het collegegeld mag op twee manieren worden voldaan:

1. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in één keer van je rekening af te schrijven. Het bedrag wordt dan eind september 2026 (of zo snel mogelijk daarna) van de rekening afgeschreven.
2. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in tien termijnen van je rekening af te schrijven. In dat geval ben je € 26,00 administratiekosten verschuldigd. Dit wordt geïncasseerd bij de eerste termijn. De bedragen worden vanaf eind september 2026 elke maand van je rekening afgeschreven t/m eind juni 2027.

Denk goed na bij het doen van je inschrijving of je in één keer of in termijnen wilt betalen. De betaalwijze is namelijk achteraf niet meer te wijzigen nadat je eenmaal je betaalgegevens hebt ingevuld en de machtiging hebt bevestigd in Studielink.

Zorg dat er voldoende saldo op je rekening staat op het moment dat er geïncasseerd wordt. Na een tweede mislukte incasso worden er € 10,00 administratiekosten in rekening gebracht per mislukte poging.

Betaling door werkgever

Betaalt je werkgever? Geef in Studielink aan dat de betaling geregeld wordt door een derde. De betaallink die je krijgt, kun je dan per e-mail doorsturen. Je blijft als student zelf verantwoordelijk voor tijdige betaling van het collegegeld. Wanneer jouw werkgever niet tijdig betaalt, word jij als student daarop aangesproken.

Je kunt ook een [garantieverklaring](#) in laten vullen.

Incassodata voor studiejaar 2026/2027

De incassodata zijn:	
Eenmalig	25-09-2026
Termijn 1	25-09-2026
Termijn 2	27-10-2026
Termijn 3	27-11-2026
Termijn 4	24-12-2026
Termijn 5	27-01-2027
Termijn 6	26-02-2027
Termijn 7	26-03-2027
Termijn 8	27-04-2027
Termijn 9	27-05-2027
Termijn 10	25-06-2027

7.4.4 Tweede inschrijving

Het is mogelijk om twee (of meer) studies naast elkaar te volgen. Alleen bij de opleiding van de eerste inschrijving ben je dan collegegeld verschuldigd. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden van een tweede inschrijving:

Eerste en tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Je betaalt collegegeld voor je eerste inschrijving. Je hoeft verder niets te regelen voor je tweede inschrijving. Wanneer het bedrag voor de opleiding van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving elders, tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Als je een eerste inschrijving aan een andere universiteit of hogeschool hebt moet je het volledige collegegeld betalen bij die instelling. Je kunt als tweede inschrijver bij Driestar hogeschool per 1 september 2026 worden ingeschreven als je bij de instelling van eerste inschrijving het collegegeld hebt betaald. In dit geval dien je een Bewijs Betaald Collegegeld op te vragen bij die hogeschool of universiteit. Deze lever je in bij de afdeling Studentzaken. Wanneer het bedrag bij de instelling van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij een tweede inschrijving aan Driestar hogeschool (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving aan Driestar hogeschool, tweede inschrijving elders

Het is ook mogelijk dat je een eerste inschrijving aan Driestar hogeschool hebt en een tweede inschrijving elders. In dat geval kun je een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* aanvragen bij de afdeling Financiën (collegegeld@driestar-educatief.nl). Deze lever je in bij de andere hogeschool of universiteit.

7.4.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink

Je betaalt collegegeld voor ieder studiejaar dat je bent ingeschreven bij Driestar hogeschool. De betaling regel je zelf online met een digitale machtiging in Studielink.

Samengevat moet je de volgende acties uitvoeren:

- log in op Studielink: www.driestar-educatief.studielink.nl
- schrijf je (her)in voor het eerstvolgende collegejaar
- ga naar *Voer je betaalgegevens in via Mijn To do lijst*
- het collegegeld wordt vastgesteld door de hogeschool
- bevestig je machtiging

Belangrijke informatie!

- Om gebruik te maken van de digitale machtiging moeten je persoonsgegevens zijn gecontroleerd.
- Betaalt een bedrijf/werkgever namens jou het collegegeld via machtiging of factuur? Vul dan in: *betaling op andere wijze*.
- Betaalt iemand anders voor jou het collegegeld (bijvoorbeeld een ouder) of betaal je zelf maar ben je minderjarig, dan moet die andere persoon de digitale machtiging ondertekenen met zijn/haar eigen DigiD.
- Je kunt de ingevulde betalingsgegevens na bevestiging in StudieLink niet meer wijzigen.
- Wil je na het bevestigen van de digitale machtiging toch je betalingsgegevens wijzigen? Stuur dan een mail naar collegegeld@driestar-educatief.nl.
- Volg je ook een opleiding aan een andere onderwijsinstelling? Dan heb je mogelijk recht op vrijstelling van collegegeld door een Tweede Inschrijving. Lever dan een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* voor 1 september in bij de afdeling Studentzaken van Driestar hogeschool.

Vragen

Voor vragen over digitale machtiging van het collegegeld kun je een e-mailbericht sturen naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

7.4.6 Bewijs van inschrijving

Elke student die het collegegeld betaald heeft of de machtiging heeft afgegeven kan via Osiris een bewijs van inschrijving downloaden.

7.4.7 Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren

Studiefinanciering

Studenten die een voltijd of een duale opleidingsvorm (OidS) volgen, komen in aanmerking voor een lening, een studentenreisproduct (OV), collegegeldkrediet en eventueel een aanvullende beurs (afhankelijk van het inkomen van ouders). Het aanvragen kan via de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Tegemoetkoming leraren of levenlanglerenkrediet

Volg je een lerarenopleiding aan hbo of universiteit? Dan kun je mogelijk een [tegemoetkoming leraren](#) aanvragen. Bent je jonger dan 57 jaar en wil je een opleiding aan mbo, hbo of universiteit gaan volgen? Dan kom je misschien wel in aanmerking voor het [levenlanglerenkrediet](#).

Lerarenbeurs

Ben je bevoegd leraar in het primair of voortgezet onderwijs, het middelbaar of hoger beroepsonderwijs? Dan kun je een [lerarenbeurs aanvragen](#) als je je professionele niveau wilt verhogen, je vakkennis wilt verbreden of wilt specialiseren. De lerarenbeurs vergoedt (deels) de kosten voor collegegeld, studiemiddelen en reiskosten. Bovendien kan je werkgever met de lerarenbeurs een vergoeding krijgen om je vervanging tijdens studieverlof te bekostigen.

8. Vrijstellingen en specifieke routes

8.1 Vrijstellingen

Grondslag van de regeling

Op grond van de onderwijs- en examenregeling (OER) bestaat de mogelijkheid tot het aanvragen van vrijstelling voor onderdelen van het Generieke programma, zoals tentamens en opdrachten.

De procedure voor het aanvragen van vrijstellingen wordt hieronder beschreven.

Motivering van de aanvraag

De aanvraag voor het verkrijgen van een vrijstelling moet je duidelijk motiveren. Daarvoor verstrek je een kopie van een bewijsstuk zoals een certificaat, diploma, getuigschrift en een officiële beschrijving van de inhoud. In een schriftelijke toelichting bij het bewijsstuk geef je verdere informatie over het niveau (getoetste kennis, vaardigheden) en de studielast van het onderdeel op grond waarvan je de vrijstelling aanvraagt. Eerder gevolgde cursussen van bijvoorbeeld 40 of 60 uur studielast geven per definitie geen vrijstelling voor onderdelen uit het Generieke programma met een studielast van 112 uur. Zo mogelijk voeg je ook officiële beschrijvingen van de inhoud bij.

Als je vrijstelling aanvraagt en krijgt voor bepaalde onderdelen uit het Generiek programma is het van belang te bedenken dat wij van jou verwachten dat je alle kennis nog steeds paraat hebt. Bovendien bouwen modules regelmatig op elkaar voort en dat betekent ook dat in volgende modules je niet van docenten mag verwachten of vragen dat ze iets dat eerder aan de orde is geweest opnieuw gaan behandelen. Daarvoor is collegetijd of individuele tijd te kostbaar. Als je niet zeker weet of je kennis nog actueel en paraat is raden we af om vrijstellingen aan te vragen.

Standaard vrijstellingen

Er zijn standaardvrijstellingen voor modules van het generieke programma voor studenten met een diploma pabo van Driestar hogeschool, behaalde propedeuse LVO andere hogeschool, pedagogisch-didactisch getuigschrift (pdg) of een andere lerarenopleiding. Dat betekent dat een (fors) deel van het generieke programma van alle leerjaren in principe voor vrijstelling in aanmerking komt als je aan de gestelde voorwaarden voldoet. In onderstaande tabel staat wat je wel moet volgen, dus niet een opsomming van de vrijstellingen.

Als je beschikt over een bachelor waarin je een onderwijs gerelateerd onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 4.8 vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen.

Als je beschikt over een niet-onderwijs gerelateerde bachelor waarin je een onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek.

Persona's in het Generieke programma

Op basis van 'eerder verworven kwalificaties' (EVK's)

Te volgen modules

	Modules leerjaar 1	Modules leerjaar 2	Modules leerjaar 3	Modules leerjaar 4
Pabo (indien gevolgd bij Driestar)*	Nader te bepalen	GEN 2.6 (BT2)	GEN 3.6 (BT2)	GEN 4.6 (BT2) GEN 4.11 (Praktijkervaring) (behalve toets-2 stage po/vo) GEN 4.12 (portfolio / assessment)
Propedeuse LVO	Geen modules	Alle modules	Alle modules	Alle modules
Diploma lerarenopleiding (eerste- of tweedegraads)	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Geen modules
Pdg	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Alle modules
Zomercursus basisvaardigheden	Vrijstelling voor GEN 1.5 (BT1) Overige moet gevolgd worden *Let op: in de eerste module niet alleen Gen 1.5, ook Masterclass/intervisie/PI	Alle modules	Alle modules	Alle modules
HBO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			
WO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			

* bij het volgen van een dubbele bachelor pabo en lvo: vrijstelling onder voorbehoud van afronding van het genoemde leerjaar op de pabo of behalen pabo-diploma. Student mag gelijktijdig beginnen met beide opleidingen, maar vrijstelling vervalt bij het niet afronden van genoemde jaar op pabo

Assessment voor aanvraag vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties (EVC's)

1. Voorwaarde: de studieleider(s) van het vak en/of generiek zien ruimte voor minimaal 15 EC vrijstelling op basis van 'eerder verworven competenties';
2. Door de studieleider(s) wordt contact opgenomen met het assessmentbureau;
3. Het assessmentbureau maakt de verdere afspraken met de student over het aan te leveren portfolio en de datum voor het assessment;
4. Na het assessment wordt door het assessmentbureau aan de studieleider(s) van het vak en/of generiek gevraagd om aan de hand van het adviesrapport van de assessoren een passend studieprogramma voor de student op te stellen.
5. Het EVC-traject kan van toepassing zijn aan het begin van de studie of als een student tijdens de opleiding om diverse redenen vertraging oploopt en intussen in de lespraktijk zichzelf verder heeft ontwikkeld.

Wijze van beoordeling

De studieleider van het generieke deel van de opleiding brengt advies uit aan de examencommissie over een aanvraag tot vrijstelling als het gaat om een onderdeel uit het generieke programma en om het werkplekleren. Voor andere onderdelen van het programma brengt de studieleider van het vak advies uit over de aanvraag. Beide studieleiders overleggen indien nodig met de betrokken docent(en).

Bij een positieve beslissing van de examencommissie zetten we de studiepunten voor het betreffende onderdeel in het cijferregistratiesysteem. Daarbij vermelden we dat het een vrijstelling betreft. De toegekende studiepunten zijn alleen rechtsgeldig in het kader van het diploma van de opleiding. Deze studiepunten zullen dus niet vermeld worden op eventuele certificaten die we voor een deel van de opleiding verstrekken.

8.2 Specifieke trajecten

8.2.1 Zij-instroom in beroep (ZiB)

Deze studievariant is geschikt voor studenten die al een hbo- of wo-opleiding hebben afgerond, maar niet in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid of die een tweede onderwijsbevoegdheid willen halen. De student moet een benoeming van minimaal 0,2 fte als docent in de onderwijscontext en het schoolvak waarvoor hij een bevoegdheid wil behalen op een school voor voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs, en in de CV een mate van relevantie kunnen aantonen ten aanzien van het vakgebied. Naast deze leerwerkplek zijn er colleges bij Driestar hogeschool in Gouda volgens een op maat gemaakte studieroute gebaseerd op het geschiktheidsassessment. Aan het einde van het tweejarig studietraject is er een bekwaamheidsassessment. De school is verplicht de student in staat te stellen het traject te volgen en kan voor de studiekosten van de zij-instromer subsidie aanvragen. Hiervoor wordt een overeenkomst opgesteld. Zij-instromers hebben maximaal twee jaar de tijd om de onderwijsbevoegdheid te halen. Bij uitloop is er de mogelijkheid voor de werkgever verlenging aan te vragen.

8.2.2 Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)

De post-hbo-opleiding Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) leidt op tot startbekwame docent in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Deze opleiding wordt gegeven vanuit het samenwerkingsverband Hodos. Dit betekent dat de bijeenkomsten door zowel Driestar hogeschool als door school-opleiders van het Hoornbeeck College worden verzorgd. Voor het PDG-traject bestaat een afzonderlijke studiegids.

8.2.3 Traject groepsleerkracht

De post-hbo-opleiding Groepsleerkracht onderbouw vmbo-b/k biedt de mogelijkheid om met een beperkte bevoegdheid les te geven in het vmbo basis-kader leerjaar 1 en 2. Voor de opleiding is een diploma van de pabo of de pedagogische academie vereist. Na acht maanden wordt de opleiding afgerond met een portfolio en een eindassessment. Traject groepsleerkracht wordt in 2026/2027 niet aangeboden.

9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma

Hier wordt alleen de literatuur vermeld die je moet aanschaffen. Zoals je ziet is er gekozen voor een aantal 'leidende' boeken die meerdere jaren gebruikt worden. Naast de hieronder genoemde titels is er ook literatuur die via OnderwijsOnline digitaal beschikbaar wordt gesteld.

Jaar 1

Beroepsprofiel	Verplichte literatuur
Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	- Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. 12de druk. Uitgeverij Pica, Huizen. - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2025). <i>Handboek voor leraren</i>. Uitgeverij Boom, Bussem. - Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. 4de druk, Uitgeverij Boom, Bussem.
Professionele identiteit (PI)	- Kunz, B. & Vermeulen, H. (2023). <i>Werk maken van christelijk leraarschap</i>. Driestar Educatief Gouda - Kuipers, J. & Tiggelaar, B. (2022). <i>De kleine COVEY. De zeven eigenschappen samengevat</i>. (22ste druk).
Kennislijn	- Berg, B., Bommel, R. van, & Alst, van, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Uitgeverij een meester in leren - Jolles, J. (2020). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.

Jaar 2

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Wubbels, T. Brok, den P., Claessens, L., Mainhard, T., Tartwijk, van J. (2024), <i>Klassenmanagement vanuit een interpersoonlijk perspectief</i>. Telos. Kosteloos te downloaden. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. Coutinho. - Agirdag, O., Bennett, T. & Guérin, L.J.F. (2024), <i>Gedrag in crisis. De omvang van het probleem en de effecten op leerlingen en docenten</i>. Academica University of Applied Sciences, Amsterdam (in OnderwijsOnline beschikbaar)
2	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het voortgezet onderwijs</i>. Pica. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Aanbevolen: - Hoogeveen, P. & Winkels, J. (2022). <i>Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk</i>. Koninklijke van Gorcum Bv.

3	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2021). <i>Communiceren is docentenwerk</i>. Coutinho. - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. - Vries, P. de (2022). <i>Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0</i>. CPS. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.
4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim. - Kunz, B. & Van Doleweerd, J. (2021). <i>Stapstenen. Godsdienstige vorming in het basisonderwijs</i>. De Banier en Driestar educatief. (in OnderwijsOnline beschikbaar) - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. - Van Dijk-Groenenboer, M. (2020). <i>Handboek Vakdidactiek Levensbeschouwing en Religie</i>. LERVO. (in OnderwijsOnline beschikbaar) - Visser-Vogel, E. & de Muynck, A. (2019). <i>Hier ben ik! Een christelijk perspectief op persoonsvorming in het onderwijs</i>. De Banier. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - De Bruin, A.M. en Vogel, E. (2024). <i>Wortels en vleugels</i>. Jongbloed.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: - Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. - Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. Kosteloos te downloaden. - Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. Deze is te bestellen bij webwinkel Driestar.

Jaar 3

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim
2	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Verstegen, R. & Lodewijks, H. (2018). <i>Interactiewijzer</i>. Koninklijke van Gorcum Bv. Aanbevolen: - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco.
3	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) - Murre, P.M. (2019). <i>Meer door minder</i>. Driestar educatief. (Ook gratis te downloaden: 134366 Installatierede BW-3-17.pdf) - Sluijsmans, D., & Kneyber, R. (2016). <i>Toetsrevolutie: Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: - Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het VO</i>. Pica. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen: het denken en handelen van leraren</i>. Acco.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: - Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. - Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Van Laar, T. & Huttinga, W. (2022). <i>Leren leven met het kwaad</i>. Expertisecentrum Onderwijs en Identiteit.

1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: • Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden) • Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: • Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Jaar 4

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1-4	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Dokman, I., van Beusekom, R., Oldeboom, B. & Pepping-Poot, A. (2019). <i>Ik in de wij. Groepsdynamisch werken in het onderwijs</i>. L&ving Factory. - De Graaf, A., & Kunst, K. (2022). <i>Einstein en de kunst van het zeilen</i>. SWP. Aanbevolen: - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 2 'Begeiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	- Berg, B., Van Bommel, R., & van Ast, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Pumbo. - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2025). <i>Psychologie van de adolescentie</i>. Basisboek (27e druk). ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden)
1-4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragproblemen in scholen</i>. Acco. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2025). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
1-4	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Buelens, W., Schroeve, M., Surma, T., Vanhoyweghen, K., Kirschner, P.A. (2024). <i>Digitale didactiek</i>. Ten Brink. (Ook gratis te downloaden) - Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. - Van den Burg, C., Berben, M., & Moonen, B. (2019). <i>Activerende en passende werkvormen</i>. CPS. - Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink. (ook gratis te downloaden)

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma	1
B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma	2
I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar	4
1.1 Historisch denken en redeneren	4
1.2 Oudheid	6
1.3 Vroege Middeleeuwen	8
1.4 De Nederlanden in de 16 ^e en 17 ^e eeuw	10
1.5 Late Middeleeuwen	12
1.6 Historische achtergrond Bijbel	14
1.7 Vakdidactiek 1	15
1.8 Literatuurtentamen 1	17
II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar	18
2.2.1 Vroegmodern Europa	18
2.2.2 De Nederlanden in de 18e eeuw	20
2.2.3 Nederland in de 19e eeuw	22
2.2.4 Vakdidactiek 2	24
2.2.5 De democratie bedreigd (1914-1945)	26
2.2.6 Politiek en staatsinrichting	27
2.2.7. Midden-Oosten: bakermat van beschaving & bron van conflicten	29
III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar	31
3.2.1 Nederland als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945	31
3.2.2 De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)	32
3.2.3 Christelijke geschiedbeschouwing & historiografie	33
3.2.4 Vakdidactiek 3	35
3.2.5 Internationalisering	37
3.2.6 Europa in de 19e eeuw	38
3.2.7 Burgerschap in historisch perspectief	40
3.2.8 Nederland na 1945	42
IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar	43
4.2.1 Middenrijk en Avondland:	
De complexe relatie tussen China en Europa tussen 1500 en 1989	43
4.2.2. Geschiedenis van de Verenigde Staten 1775-1975	46
4.2.3 Literatuurtentamen 2	48
LTK-GS Landelijke kennistoets	49

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma

Het vakinhoudelijke en vakdidactische programma van de tweedegraadsopleiding geschiedenis is gebaseerd op de landelijke kennisbasis, op het vakconcept én op onze eigen opleidingsvisie vanuit het Beroepsprofiel van de christelijke leraar. Bij alle modules willen we werken vanuit de Bijbel als bron en norm van ons denken en handelen. Alle modules dragen bij aan de kennislaag ('Ik denk') van het beroepsprofiel. Bij verschillende van die modules helpt de inhoud bij het ontwikkelen van de professionele identiteit van de christelijke leraar ('Ik ben'). De modules vakdidactiek zijn gelinkt aan beroepstaak 2 en 5 uit de derde laag van het beroepsprofiel ('Ik kan'). Die beroepstaken spelen ook een rol in andere modules. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding. De verantwoording hiervan is te vinden in het raamwerkcurriculum van de opleiding geschiedenis.

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding geschiedenis omvat de volgende onderdelen:

Eerste studiejaar cursus 2026-2027				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Historisch denken en redeneren	1.1	5	M. Glas	
Oudheid	1.2	8	H.J. Nijsink	
Vroege Middeleeuwen	1.3	3	M. Glas	
De Nederlanden in de 16 ^e en 17 ^e eeuw	1.4	6	M. Glas	
Late Middeleeuwen	1.5	6	M. Glas	
Historische achtergrond en receptie van de Bijbel	1.6	3	H.J. Nijsink	
Vakdidactiek (1)	1.7	6	J.L. Vermeulen	
Literatuurtentamen 1	1.8	3	H.J. Nijsink, M. Glas	De student maakt zelf tijdig een afspraak voor het tentamen
	Totaal:	40		

Tweede studiejaar cursus 2026-2027				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Vroegmodern Europa	2.2.1	6	M. Glas	
De Nederlanden in de 18e eeuw	2.2.2	3	W. Huijser	
Nederland in de 19e eeuw	2.2.3	3	W. Huijser	
Vakdidactiek (2)	2.2.4	6	J.L. Vermeulen	
De democratie bedreigd 1914-1945	2.2.5	9	M. Glas	
Politiek en staatsinrichting	2.2.6	3	J.L. Vermeulen	
Midden-Oosten: bakermat van beschavingen & bron van conflicten	2.2.7	6	J.L. Vermeulen	
	Totaal	36		

Derde studiejaar cursus 2026-2027				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Nederland als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945	3.2.1	3	J.L. Vermeulen	
De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)	3.2.2	6	H.J. Nijsink	
Christelijke geschiedbeschouwing & historiografie	3.2.3	6	H.J. Nijsink	
Vakdidactiek (3)	3.2.4	6	J.L. Vermeulen	
Internationalisering	3.2.5	2	H.J. Nijsink	
Europa in de 19e eeuw	3.2.6	3	W. Huijser	
Burgerschap in historisch perspectief	3.2.7	6	W. Huijser	
Nederland 1945 - heden	3.2.8	6	H.J. Nijsink	
	Totaal	38		

Vierde studiejaar cursus 2026-2027				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
China en Europa 1500-1989	4.2.1	6	W. Huijser	
De geschiedenis van de VS 1775-1975	4.2.2	3	J.L. Vermeulen	
Literatuurtentamen 2	4.2.3	3	M. Glas, H.J.Nijsink	De student maakt zelf tijdig een afspraak voor het tentamen
Landelijke Kennistoets	LKT-GS	1	n.v.t.	Als de student aan alle voorwaarden voldoet, zorgt hij zelf voor een tijdige inschrijving. De LKT wordt in mei en in december afgenomen.
	Totaal	13		

I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar

1.1 Historisch denken en redeneren

modulenaam:	inleiding geschiedenis
modulenummer:	1.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	drs. M. Glas

inhoud

Deze inleidende module betreft een eerste kennismaking met de geschiedenis en zal richtinggevend zijn om onze houding ten aanzien van het verleden te bepalen. In de colleges wordt aandacht besteed aan geschiedenis als wetenschap, de plaats van geschiedenis tussen andere vakgebieden, historisch denken en redeneren en de doelen en functies van het vak. De metafoor van de spiegel historicael wordt gebruikt om op een meer beschouwende wijze naar het vak te kijken. Daarnaast besteden we - passend bij de vaardigheden historisch denken en redeneren - aandacht aan een BT 4-opdracht rondom het bestuderen van bronnen en het formuleren van een overkoepelende onderzoeksvraag.

leerdoelen

- De student heeft kennis van en inzicht in het gebruik van de metafoor spiegel historicael en weet de verbinding te leggen met de eigen levensbeschouwelijke positie.
- De student kan een definitie van geschiedenis geven; weet vanuit welke perspectieven de geschiedenis kan worden beschouwd en weet wat het eigene van de geschiedwetenschap is in vergelijking met andere vakgebieden.
- De student kan onder meer aan de hand van de casus Indonesië-onderzoek aangeven met welke problematiek historici te maken krijgen, hoe perspectieven kunnen verschuiven en wat functie en nut van historisch onderzoek kan zijn.
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'verzamelen', soorten bronnen, de vaardigheden bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit.
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'ordenen', waaronder de elementen continuïteit en verandering, periodiseren.
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'verklaren', waaronder aspecten als opvattingen/waarden/belangen als oorzaken, relatief gewicht van oorzaken, bedoelde en onbedoelde gevolgen.
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'beeldvormen', waaronder elementen als inleving, standplaatsgebondenheid, waarde, norm, interpretatie, objectiviteit.
- De student is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen.
- De student is in staat door middel van een presentatie van een deelaspect zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven.

relatie met kennisbasis

Het betreft een introducerende en beschouwende module, die in die zin met alle tijdvakken een relatie heeft.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit. Deze werkwijze krijgt een

verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het gebruik van het DA-model en de taxonomie van Bloom. Aan de uitvoering van de BT4-opdracht wordt voorts een volledig college gewijd.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect.

studiemateriaal

- Van Straaten, D (2020). *Historisch denken. Basisboek voor de vakdocent* (derde herziene druk). Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis bachelor geschiedenis
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 1,5 uur (3 EC), waarvoor het volgende bestudeerd dient te worden:

- Van Straaten, D (2020). *Historisch denken. Basisboek voor de vakdocent* (derde herziene druk). Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 1 t/m 5
- Kennisbasis bachelor geschiedenis. Beschrijving kennisdomein 1 en 3 (p. 13-15, 19-26)
- De door de docent uitgedeelde teksten

Daarnaast wordt tijdens de colleges een BT 4-opdracht uitgevoerd (2 EC) aan de hand van door de docent uitgereikt materiaal.

1.2 Oudheid

modulenaam:	Oudheid
modulenummer:	1.2
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	8
docent:	H.J. Nijssink MA

inhoud

Het tijdvak van de Oude Geschiedenis omvat de periode vanaf het begin van de menselijke cultuurvorming (ongeschreven geschiedenis) tot en met de vroegchristelijke tijd, ca. 500 AD. Kennis van deze tijd is van belang om de grondslagen van onze eigen moderne cultuur te kennen, de context waarin de Bijbelschrijvers leefden en dachten, als ook de taal en beeldende uitingen die eeuwenlang aan het westerse denken vorm en richting hebben gegeven. Deze module bespreekt de opkomst van de grote beschavingen in het (Nabije Midden) Oosten, de opkomst van het klassieke Griekenland, de hellenistische periode en de geschiedenis van het oude Israël.

leerdoelen

De student:

- beschrijft de hoofdlijnen van de grote culturen van de oudheid, waaronder Egypte, Mesopotamië, Hellas, Rome en de vroegchristelijke wereld.
- legt uit hoe politieke, religieuze, economische en geografische factoren invloed hadden op de staatsvorming en cultuurontwikkeling in deze samenlevingen.
- benoemt en verklaart kenmerken van het mens- en wereldbeeld in de antieke oudheid, en herkent de invloed van joods-christelijke denkbeelden.
- analyseert primaire en secundaire bronnen uit de oudheid, en relateert deze aan historische contexten en uiteenlopende visies op het verleden.
- verklaart hoe religieuze opvattingen samenhangen met sociale en materiële aspecten van een samenleving in de oudheid.
- past basale archeologische en historisch-wetenschappelijke methoden toe om historische vraagstukken rond de oudheid te onderzoeken.
- beargumenteert dat historische verklaringen altijd interpretatief van aard zijn, en reflecteert op zijn positie als historisch denker en aankomend docent.
- verbindt zijn kennis van de oudheid met zijn eigen christelijke levensbeschouwing, en weet dit te verwoorden in reflectie en basale lespraktijk.
- analyseert actuele vraagstukken in het licht van historische inzichten uit de oudheid, en formuleert daarbij een beargumenteerd standpunt.
- toont aan dat kennis van de oudheid bijdraagt aan het ontwikkelen van historische wijsheid, die meer omvat dan het overdragen van feiten.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 1, Prehistorie, -Tijd van jagers en boeren. Canonvenster 1
Tijdvak 2a, Tijd van Grieken, 3000 v. Chr. -1200 v. Chr.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. De opdracht beroepstaak (BT) 2/5 is voorwaardelijk voor het afronden van deze module. Elke student geeft een korte les die door de student wordt voorbereid. Tijdens colleges en in voorbereiding op colleges kan aan deze opdracht worden gewerkt.

studiemateriaal

De Blois, L., & B. van der Spek (2017). *Een kennismaking met de oude wereld* (7^e druk). Coutinho (ISBN 9789046905876).

De Waele, D. (2021), *Ontluikend Christendom. Cultuurgeschiedenis van een nieuwe religie in de Griekse-Romeinse wereld*, KokBoekencentrum (ISBN 9789043536615).

afsluiting

Schriftelijk tentamen van 1,5 uur over:

- Collegestof 1-15
- De Blois, L., & B. van der Spek (2017). *Een kennismaking met de oude wereld* (7^e druk). Coutinho.
- De Waele, D. (2021), *Ontluikend Christendom. Cultuurgeschiedenis van een nieuwe religie in de Griekse-Romeinse wereld*, KokBoekencentrum
- Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- Het betreffende gedeelte uit Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum.

1.3 Vroege Middeleeuwen

modulenaam:	Vroege Middeleeuwen
modulenummer:	1.3
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M. Glas

inhoud

De Middeleeuwen vormen een periode van 1000 jaren (500-1500) die, formeel gedomineerd door de Rooms-Katholieke Kerk, tal van bewegingen op godsdienstig, cultureel, economisch en politiek gebied te zien geven. In deze periode verschuift het zwaartepunt van de zich vanuit tamelijk eenvoudige feodale en agrarische structuren ontwikkelende beschaving naar de stedelijke centra in Noordwest-Europa en Italië. Parallel aan deze ontwikkeling loopt een groeiende invloed van kerk en godsdienst op de samenleving, die een uitgesproken christelijk karakter verkrijgt, gefundeerd op een religieus wereldbeeld dat door de intellectuele ontwikkeling onder leiding van instituten als kloosters en universiteiten theologisch-wetenschappelijk wordt uitgebouwd.

Binnen dit tijdvak wordt een periodisering aangehouden van Vroege Middeleeuwen (tot omstreeks 1000), Hoge of Volle Middeleeuwen (1000-1300) en Late Middeleeuwen (1300-1500), waardoor de hiervoor beschreven ontwikkeling wordt gemarkeerd en de verschuiving van eenvoudige politieke en economische structuren naar een meer complexe samenleving en staatsvorming reliëf krijgen. Eindpunt ligt in de ontwikkelingen in Italië, dat in contact staat met de Arabische wereld en met de Grieks-Romeinse erfenis, ten gevolge waarvan een nieuwe oriëntatie op niet-kerkelijk en niet-religieuze waarden aan het einde van de Middeleeuwen zich manifesteert die van beslissende en verreikende invloed is op het verdere verloop van de West-Europese geschiedenis.

Deze module, waarin de Vroege Middeleeuwen centraal staan, biedt een overzicht van de geschiedenis van (West-) Europa vanaf de laat Romeinse tijd tot aan de overgang naar een agrarisch-stedelijke samenleving zoals deze zich vanaf de eeuw voltrok. Naast het aanbrengen van inzicht in sociaaleconomische, politieke en religieuze aspecten en ontwikkelingen, maakt de student ook kennis met aspecten van de mentaliteitsgeschiedenis, het analyseren en interpreteren van relevante bronnen en wetenschappelijke literatuur.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de voornaamste visies op de problematiek omtrent de overgang van Oudheid naar Middeleeuwen.
- heeft kennis van en inzicht in de beeldvorming met betrekking tot de Middeleeuwen en is in staat het standplaatsgebonden karakter hiervan te onderkennen.
- kan de maatschappelijke structuur in deze periode in sociaaleconomisch en politiek opzicht (en daarmee de centrale begrippen hofstelsel en feodalisme) benoemen en verklaren.
- heeft kennis van en een visie op verschillende aspecten van de betekenis/invloed van de kerk voor/op de samenleving in de betrokken periode.
- kent de ontwikkeling en de problematiek van de verhouding tussen kerk en staat in deze periode en kan deze binnen een historisch context plaatsen en verklaren.
- kan de bestudeerde onderwerpen beoordelen en plaatsen in het perspectief van de (West-) Europese geschiedenis.
- is in staat ten aanzien van historisch (bronnen) materiaal beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel te komen.
- is in staat de behandelde thema's te beoordelen en te interpreteren wat betreft hun relevantie voor de huidige actuele ontwikkelingen, onder meer ten aanzien van de eigen levensbeschouwelijke positie.
- is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen.
- is in staat door middel van een presentatie van een historisch onderwerp zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 3, De tijd van monniken en ridders (500-1000), Canonvenster 3,4.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie over een deelaspect van de Vroege Middeleeuwen. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student hierbij zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het gebruik van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect van de Vroege Middeleeuwen.

studiemateriaal

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

Een schriftelijk tentamen van 1,5 uur over de volgende stof:

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus. Hoofdstuk 1 t/m 3.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 3.
- Pagina 29 van de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

1.4 De Nederlanden in de 16^e en 17^e eeuw

modulenaam:	De Nederlanden in de 16 ^e en 17 ^e eeuw
modulenummer:	1.4
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. M. Glas

inhoud

Deze module behandelt de geschiedenis van de Nederlanden tussen 1500 en 1700.

leerdoelen

A. kennis

De student kent:

- de 16^e en 17^e-eeuwse geschiedenis van de (Noordelijke) Nederlanden in hoofdlijnen.
- (de historische interpretaties van) de sociaaleconomische verhoudingen en ontwikkelingen van de geschiedenis der Nederlanden in de 16^e en 17^e eeuw.
- (de historische interpretaties van) de religieuze verhoudingen en ontwikkelingen in de Nederlanden gedurende de 16^e en 17^e eeuw.
- het politieke systeem in de Nederlanden in de 16de en 17de eeuw, de ontstaansgeschiedenis en de werking ervan.
- het chronologisch overzicht van belangrijke gebeurtenissen, verschijnselen, vraagstukken en personen uit de geschiedenis van de Nederlanden in de vroegmoderne tijd.

B. vaardigheden

De student kan:

- een thema uit de stof van de module vaststellen, begrenzen, bestuderen en presenteren.
- demografische, sociale, economische, politieke, religieuze en cultureel-mentale factoren die van invloed zijn op historische verschijnselen, gebeurtenissen, processen en structuren van elkaar onderscheiden en hun onderlinge verwevenheid verklaren.
- de hoofdlijnen van de 16^e en 17^e geschiedenis van de Nederlanden bestuderen en toepassen aan de hand van primaire en secundaire bronnen en handboeken.
- primaire beeld- en tekstbronnen uit deze periode interpreteren.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 5, De Tijd van ontdekkers en hervormers, de Renaissance, Canonvenster 9, 10, 11

Tijdvak 6, De Tijd van regenten en vorsten, Gouden Eeuw, 17^e eeuw, Canonvenster, 12, 14, 15, 16, 19

werkwijze

Studenten bereiden in zelfstudie de collegestof voor. De colleges zijn bedoeld om de voorbereide inhoud interactief aan de orde te stellen door bespreking, discussie en toelichting. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd en geproblematiseerd. Onder leiding van de docent wordt in discussie en toelichting het thema uitgewerkt. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit. Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student te houden presentatie over een deelaspect van de thema's die in deze module centraal staan.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en presentatie van een onderzoek.

Studiemateriaal en afsluiting

Een schriftelijk tentamen van 1,5 uur, waarvoor het volgende bestudeerd dient te worden:

- Blom & Lamberts, *Geschiedenis van de Nederlanden*, uitgeverij Prometheus, Amsterdam 2014, 2^e herziene druk, p. 72-83, 90-105, 105-113, 114-117, 120-122, 129-136.
- Maarten Prak, *Nederlands Gouden Eeuw. Vrijheid en geldingsdrang*, uitgeverij Prometheus, Amsterdam 2023, 3^e druk, hoofdstuk 2 t/m 13 & slot.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011, hoofdstuk 5 (De tijd van ontdekkers en hervormers) en hoofdstuk 6 (De tijd van regenten en vorsten).
- Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor (p. 3-35).

1.5 Late Middeleeuwen

modulenaam:	Late Middeleeuwen
modulenummer:	1.5
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. M. Glas

inhoud

In deze module wordt een overzicht gegeven van relevante thema's van de geschiedenis van (West) Europa vanaf de opkomst van de agrarisch-stedelijke samenleving tot ca. 1500. Aandacht krijgen sociaaleconomische, politieke en religieuze aspecten en ontwikkelingen. Daartoe behoren onder meer de verhouding kerk en staat, staatsvorming, de houding ten opzichte van andersdenkenden en de vernieuwing van wetenschap en wereldbeeld door de opkomst van de universiteiten. De student maakt kennis met aspecten van de mentaliteitsgeschiedenis en het bronnenonderzoek. Onderdeel van deze module is reflectie door de student in hoeverre en op welke wijze de behandelde onderwerpen relevant zijn voor de totstandkoming van de huidige, moderne samenleving en hoe hij zich vanuit een levensbeschouwelijk perspectief daartoe verhoudt.

leerdoelen

De student

- heeft kennis van en inzicht in de ontwikkelingen op agrarisch, economisch, politiek en maatschappelijk vlak rond het jaar 1000 die de scheiding tussen de Vroege en Hoge Middeleeuwen markeren.
- heeft kennis van en inzicht in de hoofdkenmerken en de aard van de maatschappelijke veranderingsprocessen in verband met de opkomst van de steden en het ontstaan van een agrarisch-stedelijke samenleving en kan de politieke, sociale en economische consequenties van deze ontwikkeling benoemen.
- kent de relevante aspecten van het middeleeuwse wereldbeeld en kan deze plaatsen binnen en verklaren vanuit hun historische context en achtergrond.
- heeft kennis van en inzicht in ontstaan, inrichting en doelen van het middeleeuwse onderwijs, het specifieke karakter van de universitaire wetenschapsbeoefening (scholastiek) en het humanisme.
- heeft kennis van en inzicht in de positie van de kerk en het verloop en betekenis van de confrontatie tussen de geestelijke en de wereldlijke macht in de onderhavige periode.
- heeft kennis van en inzicht in het proces van staatsvorming en centralisatie in de West-Europese context.
- heeft kennis van en inzicht in de Europese expansie in deze periode en de wijze waarop de toenmalige christelijke samenleving zich verhiel tot andersdenkenden.
- is in staat de behandelde thema's te beoordelen en te interpreteren wat betreft hun relevantie voor de huidige actuele ontwikkelingen, onder meer ten aanzien van de eigen levensbeschouwelijke positie.
- is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen.
- is in staat door middel van een presentatie van een historisch onderwerp zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 4, De tijd van steden en staten (1000-1500), Canonvenster 5, 6, 7, 8.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie over een deelaspect van de Hoge Middeleeuwen. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student hierbij zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect van de Hoge Middeleeuwen.

studiemateriaal

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

Een schriftelijk tentamen van 1,5 uur over de volgende stof:

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus. Hoofdstuk 4 t/m 12 (incl epiloog)
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 4.
- Pagina 30-31 van de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

1.6 Historische achtergrond Bijbel

modulenaam:	Historische achtergrond en receptie van de Bijbel
modulenummer:	1.6
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	H.J. Nijssink MA

inhoud

De Bijbel is in alle opzichten een bijzonder boek. Voor de (christelijke) docent geschiedenis doet de Bijbel ertoe. Kun je de Europese (cultuur)geschiedenis begrijpen zonder kennis van de Bijbel? In deze module duiken we in de geschiedenis van de Bijbel en de omgang met de Bijbel in de geschiedenis. Hoe is de Bijbel tot stand gekomen? Hoe hebben mensen de Bijbel gelezen en begrepen? Hoe is de visie op de Bijbel veranderd in de afgelopen eeuwen en wat zijn de hedendaagse standpunten?

leerdoelen

De student:

- legt uit hoe de Bijbel als historisch document kan worden bestudeerd en beschrijft de aard van Bijbelse geschiedschrijving.
- beschrijft de historische context waarin de boeken van het Oude en Nieuwe Testament zijn ontstaan.
- verklaart hoe de canon van het Oude en Nieuwe Testament is gevormd en beschrijft het historische proces van tekstoverlevering en Bijbelvertalingen.
- analyseert hoe Bijbelteksten in verschillende historische perioden en binnen diverse christelijke tradities zijn geïnterpreteerd en toegepast.
- reflecteert op de invloed van de Bijbel op de Europese cultuurgeschiedenis, politiek en filosofie.
- herkent de gereformeerde visie op de Bijbel als het Woord van God en kan het heilshandelen van God in de geschiedenis verwoorden.
- formuleert een beargumenteerd standpunt over de betekenis van de Bijbel in historisch perspectief.

werkwijze

Tijdens de colleges wordt aan de hand van het boek *De Bijbel. Een wereldgeschiedenis* (Gordon, 2024) ingegaan op de verschillende facetten van de historische achtergrond van de Bijbel, met in achtneming van de gestelde moduledoelen. De colleges zijn verdiepend en verbredend van aard. Tijdens de interactie is er ruimte voor uitwisselen van standpunten. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van de professionele identiteit als (christelijke) leraar.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

Gordon, B. (2024). *De Bijbel. Een wereldgeschiedenis*. Prometheus.

afsluiting

Schriftelijk tentamen van 1,5 uur over de volgende stof:

- B. Gordon, *De Bijbel*. Zie moduleboek voor te bestuderen hoofdstukken
- Collegestof

1.7 Vakdidactiek 1

modulenaam:	vakdidactiek 1
modulenummer:	1.7
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. J. L. Vermeulen

inhoud

In deze module wordt de basis gelegd voor het beroepsmatig deel. Het doel is de student een eerste idee te geven van de kunst van het lesgeven. Lesgeven is een vak dat te leren is, maar waar wel de juiste gereedschappen voor nodig zijn. Je hebt er vaardigheden en kwaliteiten voor nodig die ontwikkeld moeten worden. Daarnaast zal voorbereiding en begeleiding met betrekking tot de stage plaatsvinden.

leerdoelen

De student:

- kan de eigenschappen van een goede geschiedenisdocent benoemen.
- kan het nut en de functie van geschiedenis duidelijk maken.
- heeft merkbaar inzicht in de verschillende keuzes die er door de tijd heen bij geschiedensismethodes gemaakt zijn.
- kan helder maken welke kenmerken jij belangrijk vindt voor een geschiedensismethode.
- kan leer- en lesdoelen correct formuleren en een lesopzet daarop in onderlinge samenhang afstemmen.
- kan met behulp van een les over een wereld zonder geschiedenis duidelijk maken wat functies van geschiedenis zijn.
- kan reflecteren op de geschiktheid van historische verhalen en indien nodig de geschiktheid vergroten.
- kan de aandacht vasthouden bij het vertellen van een historisch verhaal.
- kan je tot de kerndoelen, eindtermen en de canon van het vak geschiedenis verhouden.
- kan bronnen inzetten om een beeld van de geschiedenis over te dragen.
- kan reflecteren op en een les maken over het thema 'Gods hand in de geschiedenis'.
- kan reflecteren op je vakdidactische ontwikkeling als docent geschiedenis in relatie tot je visie op het vak geschiedenis.

relatie met kennisbasis en het beroepsprofiel

Bij elke opdracht wordt de relatie met de kennisbasis en het beroepsprofiel expliciet aangegeven. In het algemeen staan behalve kennis over vakdidactiek zowel de professionele identiteit als beroepstaak 2 en 5 centraal.

werkwijze

In de contacturen worden de aangegeven thema's besproken. Binnen deze uren zal vanuit de moduledoelen het accent liggen op de zelfwerkzaamheid, samenwerken en het presenteren door studenten.

verplichtingen

Voor toelating tot deze module moet de student vakdidactiek jaar 1 hebben afgerond dan wel daarvoor vrijstelling hebben ontvangen.

Actieve deelname en het uitvoeren van praktische opdrachten tijdens de colleges in samenwerking met docent en medestudenten passend bij de randvoorwaarden zoals hieronder verwoord.

Uiteindelijk lever je tijdig je vakdidactisch dossier in.

Randvoorwaarden om jouw ontwikkeling op vakdidactisch gebied te versterken:

1. Je bent alle colleges aanwezig.
2. Je bent alle colleges actief en betrokken op het educatieve proces.
3. De uitvoering van opdrachten tijdens je stage of tijdens college zijn van voldoende niveau.
4. Je levert je huiswerk voor elk college op de afgesproken tijd in.

Als aan deze randvoorwaarden niet is voldaan, kun je de module vakdidactiek geschiedenis 1 nog niet voldoende afsluiten.

studiemateriaal

- Arie Wilschut, Dick van Straaten en Marcel van Riessen: *Geschiedenisdidactiek. Handboek voor de vakdocent*, Bussum 2023, derde herziene druk
- Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis

afsluiting

Alle opdrachten die in het moduleboek beschreven worden, worden verzameld in een vakdidactisch dossier dat uiterlijk wordt ingeleverd op 22 juni 202.

1.8 Literatuurtentamen 1

modulenaam:	Literatuurtentamen 1
modulenummer:	1.8
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	H.J. Nijsink MA/drs. M. Glas

inhoud

Na de colleges over de Oudheid en Middeleeuwen is de interesse voor deze tijdvakken gewekt. Het literatuurtentamen is verbonden met modules 1.2.2, 1.2.3, 1.2.5. De student mag kiezen voor literatuur over de Oudheid (- 500 n.Chr.) of over de Middeleeuwen (500-1500) of een combinatie van beide periodes.

leerdoelen

De student:

- is in staat om de gekozen literatuur te karakteriseren bijvoorbeeld op basis van genre en historiografie en heeft zich verdiept in de biografie en geschiedbeschouwelijke opvatting van de auteur (voor de studenten van het eerste en tweede jaar betreft dit een basaal niveau).
- is in staat om de probleemstelling van de monografie of het artikel helder en in eigen bewoordingen weer te geven.
- kan de titel en/of ondertitel van de bestudeerde literatuur verklaren.
- is in staat om de bestudeerde literatuur zowel in hoofdlijnen als in relevante details weer te geven.
- is in staat om de bestudeerde literatuur te relateren aan de handboekkennis van de betreffende periode.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 1, Prehistorie, Tijd van jagers en boeren.

Tijdvak 2, Tijd van Grieken en Romeinen. Klassieke Oudheid, 3000 v. Chr. -500 n. Chr.

Tijdvak 3, Tijd van Monniken en Ridders

Tijdvak 4, Tijd van Steden en Staten

werkwijze

Zelfstandige bestudering van de literatuur.

verplichtingen

De student meldt zich bij de studieleider, die de aanmeldingen centraal bijhoudt en aangeeft bij welke docent de student terecht kan voor het mondeling. De student stelt een literatuurlijst van min. 1000 pagina's samen en overlegt met de betreffende docent over zijn voorstel. Na akkoord wordt de definitieve lijst bestudeerd. Na afronding neemt de student contact op met de docent voor het maken van een afspraak. De student zorgt dat de literatuurlijst voorafgaand aan het mondeling tentamen in Gradework staat (APA en vermelding paginanummers).

studiemateriaal

Literatuurlijst naar keuze.

afsluiting

Mondeling tentamen van 30 minuten.

II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar

2.2.1 Vroegmodern Europa

modulenaam:	Vroegmodern Europa
modulenummer:	2.2.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	6
docent:	drs. M. Glas

inhoud

In deze module worden de hoofdlijnen geschetst van de geschiedenis van het vroegmoderne Europa van de 16^e tot en met het einde van de 18^e eeuw en zal de mondiale geschiedenis van deze periode in relatie tot de Europese worden behandeld. Daarbij is ook oog voor continuïteit en discontinuïteit te de Middeleeuwen. Aan bod komen de maatschappelijke, economische, religieuze en politieke ontwikkelingen die het tijdperk hebben bepaald. Hierbij valt te denken aan onder meer de Renaissance, Reformatie, Contrareformatie, koloniale expansie, het mercantilisme, de wetenschappelijke revolutie en Verlichting, het (Verlichte) absolutisme, de Franse Revolutie. Ook een veelomvattende gebeurtenis als de Dertigjarige Oorlog heeft een prominente plek in de colleges. Aspecten als de vertaling van de collegestof naar het onderwijs krijgen in deze module eveneens een plaats.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in terminologie, periodisering, continuïteit/discontinuïteit, en de plaats die de Vroegmoderne periode inneemt tussen de Middeleeuwen en de Moderne Tijd.
- heeft kennis van en inzicht in maatschappelijke en economische ontwikkelingen van de Vroegmoderne Tijd.
- heeft kennis van en inzicht in de Reformatie, Contrareformatie en religieuze cultuur in de Vroegmoderne Tijd.
- heeft kennis van en inzicht in de relaties van het Vroegmoderne Europa met de buitenwereld, in het bijzonder wat betreft de Europese expansie.
- heeft kennis van en inzicht in de culturele ontwikkelingen in de Vroegmoderne Tijd, waarin onder meer de Renaissance en Verlichting een plek hebben.
- heeft kennis van en inzicht in de politieke aspecten van de Vroegmoderne periode, waarin onder meer de Dertigjarige Oorlog en Franse Revolutie naar voren komen.
- heeft kennis van en inzicht in de manier waarop de toenmalige christelijke samenleving zich verhield tot andersdenkenden.
- is in staat ten aanzien van historisch (bronnen) materiaal beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel te komen.
- is in staat de behandelde thema's te beoordelen en te interpreteren wat betreft hun relevantie voor de huidige actuele ontwikkelingen, onder meer ten aanzien van de eigen levensbeschouwelijke positie.
- is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen.
- is in staat door middel van een presentatie van een historisch onderwerp zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven.

relatie met kennisbasis

Tijdvakken 5 t/m 7, kenmerkende aspecten 20, 21, 23, 25 t/m 30

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie over een deelaspect van de Vroege Middeleeuwen. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student hierbij zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het gebruik van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen:

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

- Kümin, B. (2023). *The European World 1500-1800. An Introduction to Early Modern History (Fourth Edition)*. Routledge: Hoofdstukken 1-6, 9-24, 27-29, 30-32, 37.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 5 (par. 1-4), 6 (par. 1, 3, 4), 7.
- Pagina 31-37 van de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor, onder de 'Tijd van Ontdekkers en Hervormers', de 'Tijd van Regenten en Vorsten' en de 'Tijd van Pruiken en Revoluties'.
- De door de docent uitgedeelde teksten.

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer dient 5,5 of hoger te zijn.

2.2.2 De Nederlanden in de 18e eeuw

modulenaam:	De Nederlanden in de 18e eeuw
modulenummer:	2.2.2
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	W. Huijser MA

inhoud

In deze module wordt een beeld geschetst van de politiek-maatschappelijke ontwikkelingen van ons land in de 18^e en in het begin van de 19^e eeuw. Beginpunt vormt de politieke en economische recessie van de Republiek als grote mogendheid, die gepaard ging met binnenlandse controverses tussen regenten en brede burgerij, prinsgezinden en patriotten. Op de achtergrond van die controverses spelen de ideeën van de Verlichting die ingang vinden onder een deel van de burgerij, maar die ook verzet oproepen. Vooral in en rond de Franse tijd zien we de uitwerking van die transformatie in wetten vastgelegd worden. Aan de hand van het politieke pamflet *Aan het Volk van Nederland* worden lijnen getrokken die de transformatie van de federale Republiek naar de liberale natiestaat markeren. Markeringspunten als 'De staatsregeling van 1798' en de inrichting van het Koninkrijk der Nederlanden worden in een politiek-ideologisch kader geplaatst en geanalyseerd.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- verval en crisis in de 18e eeuwse Republiek.
- de strijd tussen patriotten en prinsgezinden, ideeën, achtergronden en concrete situaties.
- de revolutie in het Noorden en de ontwikkelingen in de Franse tijd.
- de ideeën van de Verlichting en de relatie met de politieke, maatschappelijke en kerkelijke ontwikkelingen in de Nederlanden.
- de kerkelijke ontwikkelingen in Nederland in deze periode en de relatie met de maatschappelijke situatie en de ontwikkelingen in het denken.

De student kan:

- begrippen als regenten en orangisten, patriottentijd en Bataafse revolutie, liberaal enz. definiëren en op historische casussen toepassen.
- historische bronnen lezen, interpreteren en verbinden met de hierboven genoemde onderwerpen.

Relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.7: Tijdvak 7. Tijd van pruiken en revoluties (1700-1800)

werkwijze

In de colleges wordt de door de studenten in zelfstudie voorbereide collegestof gepresenteerd en geproblematiseerd. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit. Alle studenten verzorgen lopende de collegereeks ook een presentatie over een in onderling overleg afgestemd onderwerp.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en het verzorgen van een presentatie.

studiemateriaal

- J.C.H. Blom, E. Lamberts red., Geschiedenis van de Nederlanden, Amersfoort 2013
- Tijdens de college besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

afsluiting

De module wordt afgesloten middels een schriftelijk tentamen van 90 minuten.

2.2.3 Nederland in de 19e eeuw

modulenaam:	Nederland in de 19e eeuw
modulenummer:	2.2.3
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	W. Huijser MA

inhoud

In deze module wordt een overzicht gegeven van de Nederlandse geschiedenis in de negentiende eeuw. De belangrijke veranderingen die ons land in die tijd doormaakte op politiek, sociaal, economisch en cultureel terrein zullen de revue passeren.

leerdoelen

- De student heeft kennis van en inzicht in:
- de vestiging en ontwikkeling van de liberaal-conservatieve Nederlandse staat na 1848.
- de ontwikkelingen in het liberale denken van deze periode.
- het ontstaan en de ideeën van de confessionele en socialistische partijen.
- de verschuiving van liberale en conservatieve dominantie naar deelname van confessionelen aan de regering.
- de belangrijkste sociaaleconomische ontwikkelingen en verhoudingen binnen ons land.
- de ideeën over en de ontwikkeling van de armenzorg.
- de achtergronden en ontwikkelingen van de schoolstrijd.
- de achtergronden en ontwikkelingen van de kiesrechtstrijd.
- de ontwikkeling van de verhouding parlement – kabinet – koning in deze periode.
- de hoofdlijnen van de Nederlandse koloniale politiek van de invoering van het cultuurstelsel tot en met de ethische politiek.
- de hoofdlijnen van de Nederlandse protestantse kerkgeschiedenis in deze periode.
- de verschillende emancipatiebewegingen, hun overeenkomsten en verschillen.
- De student is in staat relevante literatuur en bronnen (primaire en secundaire) over deze periode te bestuderen, interpreteren en presenteren.

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.8: Tijdvak 8. Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900)

werkwijze

In de colleges wordt de door de studenten in zelfstudie voorbereide de collegestof gepresenteerd en geproblematiseerd. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit. Alle studenten verzorgen lopende de collegereeks ook een presentatie over een in onderling overleg afgestemd onderwerp.

verplichtingen

Volgens de regeling in het OER. Absentie moet met de docent worden gecommuniceerd.

studiemateriaal

- J.C.H. Blom en E. Lamberts (red.). Geschiedenis van de Nederlanden. Amersfoort 2013. (Hoofdstuk 8, par. 1 en 2)
- Friso Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*, Amsterdam 2009. Hoofdstuk 1 Inleiding, hoofdstuk 2 De modernisering van Nederland sinds de late negentiende eeuw.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor tijdvak 8: Tijd van burgers en stoommachines.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 8 De tijd van burgers en stoommachines.
- In de colleges besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten.

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten.

2.2.4 Vakdidactiek 2

modulenaam:	Vakdidactiek 2
modulenummer:	2.2.4
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

Deze module is een voortzetting van de module van het eerste jaar en bouwt verder op de kennis en de vaardigheden die in het eerste jaar aan de orde zijn gekomen. Hoofddoel is de historie en het denken daarover te vertalen in geschiedenisonderwijs dat betekenis heeft voor de leerlingen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een brede variëteit aan werkvormen.

leerdoelen

De student kan:

- vragen stellen die bijdragen aan het oplossen van een historisch probleem.
- een les of een lessenserie beginnen met een pakkende introductie.
- gemotiveerd activerende werkvormen toepassen, passend bij het doel van zijn les.
- betekenisvolle lessen maken over de holocaust en zijn keuzes overtuigend beargumenteren.
- informatie logisch structureren.
- de aandacht vasthouden bij het vertellen van een verhaal
- verschillende didactische werkvormen toepassen waaronder het gebruik van beeldmateriaal.
- het verschil tussen translatie en interpretatie helder maken en dit toepassen dat op geluidsfragmenten, spotprenten en historische landkaarten.
- afsluitende verwerkingsopdrachten maken.
- een paragraaf van een methode analyseren op bruikbaarheid en moeilijkheidsgraad.
- de betrouwbaarheid en representativiteit van bronnen bevragen en bepalen.
- originele en creatieve opdrachten maken die een historische-educatief doel dienen.
- reflecteren op zijn vakdidactische ontwikkeling als docent geschiedenis in relatie tot zijn visie op het vak geschiedenis.

relatie met kennisbasis en het beroepsprofiel

Bij elke opdracht wordt de relatie met de kennisbasis en het beroepsprofiel expliciet aangegeven. In het algemeen staan behalve kennis over vakdidactiek zowel de professionele identiteit als beroepstaak 2 en 5 centraal.

werkwijze

In de contacturen worden de aangegeven thema's besproken. Binnen deze uren zal vanuit de moduledoelen het accent liggen op de zelfwerkzaamheid, samenwerken en het presenteren door studenten.

verplichtingen

Voor toelating tot deze module moet de student vakdidactiek jaar 1 hebben afgerond dan wel daarvoor vrijstelling hebben ontvangen.

Actieve deelname en het uitvoeren van praktische opdrachten tijdens de colleges in samenwerking met docent en medestudenten passend bij de randvoorwaarden zoals hieronder verwoord.

Uiteindelijk lever je tijdig je vakdidactisch dossier in.

Randvoorwaarden om jouw ontwikkeling op vakdidactisch gebied te versterken:

1. Je bent alle colleges aanwezig
2. Je bent alle colleges actief en betrokken op het educatieve proces
3. De uitvoering van opdrachten tijdens je stage of tijdens college zijn van voldoende niveau
4. Je levert je huiswerk voor elk college op de afgesproken tijd in

Als aan deze randvoorwaarden niet is voldaan, kun je de module vakdidactiek geschiedenis 2 nog niet voldoende afsluiten.

studiemateriaal

Arie Wilschut, Dick van Straaten en Marcel van Riessen: *Geschiedenisdidactiek, Handboek voor de vakdocent*. Bussum, 2023, derde herziene druk

afsluiting

Alle opdrachten die in het moduleboek beschreven worden, worden verzameld in een vakdidactisch dossier dat uiterlijk wordt ingeleverd op 13 februari 2026.

2.2.5 De democratie bedreigd (1914-1945)

modulenaam:	De democratie bedreigd (1914-1945)
modulenummer:	2.2.5
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1e en 2 ^e semester
aantal studiepunten:	9
docent:	drs. M. Glas

inhoud

De student maakt kennis met de geschiedenis van Europa en de wereld in het interbellum en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze periode gaat vooral over de verwerking van de Eerste Wereldoorlog, de invloed van de wereldcrisis en het samenkomen daarvan in (de opkomst van) fascisme en nationaalsocialisme. Zowel onder het communisme als onder het nationaal-socialisme ontwikkelt zich een totalitaire staat. De grote democratieën zijn daarbij niet in staat gebleken een afdoend alternatief te ontwikkelen tegen de crisis en de opkomst van de rechtse dictaturen waardoor de Tweede Wereldoorlog onvermijdelijk werd.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- de geschiedenis van Europa en in bredere zin de wereldgeschiedenis tussen 1919 en 1945. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn:
 - de revoluties in Rusland, Duitsland en Italië en de consolidering van de democratieën.
 - inhoud en gevolgen van het vredesverdrag van Versailles, het systeem van Versailles tot 1933.
 - de wereldcrisis en de reactie: fascisme, de democratieën en het communisme.
 - de positie van de christelijke kerk in het Derde Rijk.
 - de oorzaken en het verloop van de Tweede Wereldoorlog.
- De student is in staat relevante literatuur en bronnen (primaire en secundaire) over deze periode te verstaan en te presenteren

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.9: Tijdvak 9. Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)

werkwijze

In de colleges wordt de door de studenten in zelfstudie voorbereide collegestof gepresenteerd en geproblematiseerd. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Elke student verzorgt een presentatie over een aspect van het tijdvak. Absentie moet met de docent worden gecommuniceerd.

studiemateriaal

- Pieter Caljé en Jaap den Hollander, *De lange twintigste eeuw, van 1870 tot heden*. Utrecht 2011.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor tijdvak 9: Tijd van de wereldoorlogen.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 9: De tijd van wereldoorlogen.
- In de colleges besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten.

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten.

2.2.6 Politiek en staatsinrichting

Modulenaam:	politiek en staatsinrichting
modulenummer:	2.2.6
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

In deze module staat de democratie als regeringsvorm centraal. Aan de hand van de tegenstelling 'Theocratie of ideologie?' worden de grote lijnen van het westerse politieke denken in kaart gebracht. Hierin krijgt de ideële fundering van de macht in relatie tot de democratische praktijk van de twintigste eeuw volop aandacht. Met als nadere concretisering het politieke stromingenland in Nederland gekoppeld aan de bestaande politieke partijen. Tevens zal de tegenstelling 'Theologie of ideologie?' worden geproblematiseerd vanuit de actuele dilemma's rond besluitvorming, participatie en representatie. De staatsinrichting wordt grotendeels via zelfstudie eigen gemaakt en komt zijdelings aan de orde. Ook zal de module worden vertaald naar lesgeven over politiek in de klas.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de democratie als omstreden begrip.
- heeft in grote lijnen kennis van en inzicht in de historische ontwikkelingen van theorie en praktijk van de westerse democratie.
- heeft kennis en inzicht in de sociale voorwaarden voor democratie.
- heeft kennis van en inzicht in het Nederlandse politieke landschap, vooral sinds de Tweede Wereldoorlog.
- is in staat een eigen visie op democratie te ontwikkelen te verdedigen.
- is in staat tot een onderbouwde positiebepaling rond het dilemma theocratie en democratie.
- heeft kennis van en inzicht in een aantal thema's van onze staatsinrichting.
- is in staat de module concreet te vertalen naar het vo in de vorm van lesideeën, didactische werkvormen en verwerkingsopdrachten.

relatie met kennisbasis

Domein 4:

Tijdvak 2 - De tijd van Grieken en Romeinen (3000 v.C. – 500 n.C.): a

Tijdvak 7 - Tijd van pruiken en revoluties (1700 – 1800): a en d

Tijdvak 8 – Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900): b, e en f

Tijdvak 10 - Tijd van televisie en computers (1950-heden): e

Domein 5:

5.1 – Politieke concepten 5.2 – Staatsvormen 5.3 – Kenmerken van de rechtsstaat

5.4 – Werking staatsinrichting landelijk 5.5 – Werking provinciaal bestuur

5.6 – Werking gemeentelijk bestuur 5.7 – Rechterlijke macht

werkwijze

De contacturen van deze module worden afwisselend in de vorm van hoor- en werkcollege ingevuld.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

- Jan de Kievid, Democratie, ideaal en weerbarstige werkelijkheid, 2019 ISBN 9789064735295. Hoofdstuk 1 tot en met 4
- H.M. de Jong en P.A. Schuszler (red.), Staatskunde, Nederland in drievoud, Bussum, 2002, , ISBN 90 6283 351 9, Hoofdstukken 1 t/m 3
- Paul Lucardie, Nederland stromenland. Een geschiedenis van politieke stromingen, Assen 2002, ISBN 9023238524, Hoofdstuk 3
- eigen lesmateriaal
- collegestof

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer dient een 5,5 of hoger te zijn.

2.2.7. Midden-Oosten: bakermat van beschaving & bron van conflicten

Modulenaam:	Midden-Oosten: bakermat van beschaving & bron van conflicten
modulenummer:	2.2.7
plaats in de opleiding:	2e jaar, 2e semester
studiepunten:	6
docent:	drs. J.L.Vermeulen

intro module

In deze module staat het Midden-Oosten centraal. Deze regio kenmerkt zich door het feit dat de landbouw daar als eerste is ontstaan, dat de eerste steden daar ontstonden én dat het de bakermat van alle drie de monotheïstische religies is: jodendom, christendom en islam. Tegelijk hebben de onderlinge verhoudingen en de verhouding van het Midden-Oosten met het Westen aan de ene kant en het Verre-Oosten en Rusland aan de andere kant vaak voor conflicten gezorgd. Die worden in deze module ook besproken. Omdat de perspectieven van waaruit men naar de geschiedenis van de regio kijkt, sterk bepalend zijn voor wat men vindt, komen deze ook aan de orde. De thematische module omspannt vele eeuwen geschiedenis: van 'den beginne' tot heden ten dage, want ook vandaag is deze regio vaak in het Westerse nieuws aanwezig.

leerdoelen

De student:

- Heeft kennis van en inzicht in het ontstaan van de drie monotheïstische godsdiensten en hun invloed op het Midden-Oosten.
- Heeft kennis van en inzicht in de rol van Jeruzalem als heilige stad voor de drie monotheïstische godsdiensten.
- Heeft kennis van en inzicht in de complexe verhouding tussen het Midden-Oosten, het Westen het Verre Oosten en Rusland bijvoorbeeld tijdens de kruistochten, de wereldoorlogen, het ontstaan van de staat Israël en de Koude Oorlog.
- Heeft kennis van en inzicht in de opkomst en groei van de Islam in het Midden-Oosten.
- Heeft kennis van en inzicht in de opkomst, bloei en ondergang van het Ottomaanse rijk.
- Heeft kennis van en inzicht in de verschillende perspectieven die de visies op het Midden-Oosten beïnvloeden.
- Kan de geschiedenis van het Midden-Oosten aan de hand van bronnen actualiseren voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.

relatie met kennisbasis

Domein 1

De student kan: - uitleggen dat het verleden vanuit verschillende perspectieven bestudeerd en benaderd kan worden (begrip); Daardoor werkt hij ook historische vorming en burgerschap: • het besef van veranderlijkheid en relativiteit van waarden; • andere standpunten dan die van jezelf serieus nemen; • oog hebben voor de veranderlijkheid van maatschappelijke structuren; • oog hebben voor het belang van historische distantie.

Domein 3

In de presentatie zijn we bezig met het gebruik van bronnen, waarin begrippen als standplaatsgebondenheid, bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit een belangrijke rol spelen.

Domein 4

Alle tijdvakken in meer of mindere mate.

werkwijze

De contacturen van deze module worden afwisselend in de vorm van hoor- en werkcollege ingevuld.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

studiemateriaal

- Lewis, Bernard: *Het Midden-Oosten. 2000 jaar culturele en politieke geschiedenis*, Amsterdam 2001. Diverse hoofdstukken (nader op te geven)
- eigen lesmateriaal en artikelen.
- collegestof

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 90 minuten dat 100% van het cijfer bepaalt.

Tijdens de colleges geeft iedere student een presentatie over naar aanleiding van krantenberichten over het Midden-Oosten. Het op voldoende niveau uitvoeren van deze opdracht is voorwaarde om aan het tentamen te kunnen deelnemen.

III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar

3.2.1 Nederland als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945

modulenaam:	Nederland als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945
modulenummer:	3.2.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

In deze module wordt een beeld geschetst van Nederland en de verzuiling in de jaren 1917-1960. Allereerst wordt aandacht besteed aan de uitbouw en consolidatie van de burgerlijk-verzuilde samenleving tijdens het Interbellum. Schaarste en onbehagen vormden in de jaren dertig een voedingsbodem voor pogingen de verzuilde politiek en cultuur te doorbreken. Die pogingen worden voortgezet tijdens de bezettingsjaren 1940-1945. Het eliteberaad van de gijzelaars van Sint-Michielsgestel en de discussies in de illegale pers kunnen als een incubatietijd voor deze vernieuwingsdrang getypeerd worden.

moduledoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- de positie van Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog.
- politieke en maatschappelijke consequenties van het algemeen kiesrecht en het principe van evenredige vertegenwoordiging.
- de politieke verhoudingen en ontwikkelingen in Nederland tijdens het Interbellum.
- het verloop van de economische crisis, de visies daarop en de maatregelen van de regering.
- de werking van de verzuiling in het Interbellum.
- de globale ontwikkelingen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- de Tweede Wereldoorlog in Nederland als periode van (voorbereiding van) vernieuwing.
- het interpreteren van (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen uit deze periode.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 9 – Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950): a t/m d en f

Tijdvak 10 – Tijd van televisie en computers (1950-heden): a

werkwijze

De contacturen van deze module zullen afwisselend in de vorm van hoor- en werkcollege gevuld worden.

verplichtingen

Aanwezigheid volgens de regeling in het OER.

studiemateriaal

- Friso Wielenga, Nederland in de twintigste eeuw, blz 15 t/m 205
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit Oriëntatie op geschiedenis
- In de colleges behandelde onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten

afsluiting

Aan het einde van het semester is er een schriftelijk tentamen met een tijdsduur van 90 minuten. Het gewicht van het cijfer is 100% van het eindcijfer van de module.

3.2.2 De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)

modulenaam:	De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)
modulenummer:	3.2.2
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	H.J. Nijssink MA

inhoud

De student maakt kennis met de geschiedenis van Europa en de wereld na de Tweede Wereldoorlog: Koude Oorlog, de ondergang van het communisme en de 'overwinning' van democratie en kapitalisme. Maar ook de grote (nieuwe) problemen komen aan de orde: de complexe situatie in de Derde Wereld, het opkomend nationalisme en de situatie in het Midden-Oosten. Tot slot bespreken we de nieuwste geschiedenis van de internationale betrekkingen en de veranderende wereldorde. Deze ontwikkelingen proberen we te begrijpen langs de lange lijnen van de geschiedenis.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- de Koude Oorlog: achtergronden en concrete gebeurtenissen en ontwikkelingen.
- de dekolonisatie en de daaruit voortkomende vraagstukken.
- de wereldwijde economische ontwikkelingen sinds 1945.
- de politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in de VS, SU en West-Europa in deze periode.
- de ontwikkeling van politieke/economische concepten democratie/kapitalisme en communisme.
- de 'triomf van de democratie' en de val van het communisme.
- internationale verhoudingen na de Koude Oorlog en de veranderende wereldorde.
- het interpreteren van (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen over deze periode.

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.10: Tijdvak 10. Tijd van televisie en computer (1950-heden)

werkwijze

De docent verzorgt een combinatie van een hoorcollege met een praktische werkvorm over het thema dat tijdens het college aan de orde is. Elke student presenteert een verdieping op een bepaald thema daaruit.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens colleges. Elke student verzorgt een presentatie over een aspect van de module. Bij een afwezigheid van meer dan 20 procent moet de student een extra opdracht maken voor hij/zij aan het tentamen deel kan nemen.

studiemateriaal

- Caljé, P., & Den Hollander, J. (2011). *De lange twintigste eeuw: van 1870 tot heden* (11e druk). Spectrum.
- Kaplan, R. (2025). *Het barre land. De permanente crisis waarin de wereld zich bevindt*. Spectrum.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor: tijdvak 10 De tijd van televisie en computer.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 10: De tijd van televisie en computer.
- Tijdens het college besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten.

afsluiting

- Elke student verzorgt een presentatie die becijferd wordt. Het cijfer telt voor 20 procent mee in het modulecijfer.
- De module wordt afgesloten met een schriftelijke tentamen van 90 minuten. Het cijfer van het tentamen telt voor 80 procent mee in het modulecijfer.

3.2.3 Christelijke geschiedbeschouwing & historiografie

modulenaam:	Christelijke geschiedbeschouwing
modulenummer:	3.2.3
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	H.J. Nijssink MA

inhoud

In deze module verken je zowel de ontwikkeling van de geschiedschrijving (historiografie) als de achterliggende filosofische vragen over geschiedenis. Vanuit een christelijk perspectief onderzoek je hoe je naar geschiedenis kijkt, en vergelijk je die visie met andere benaderingen binnen de geschiedfilosofie. Je leert kritisch nadenken over de aard, methode en betekenis van geschiedenis én hoe je dit vertaalt naar je eigen lespraktijk.

leerdoelen

De student:

- benoemt belangrijke historische stromingen, auteurs en concepten binnen de historiografie van de oudheid tot heden, inclusief christelijke bijdragen daaraan.
- legt de hoofdlijnen van de ontwikkeling van de geschiedwetenschap en de christelijke geschiedbeschouwing uit en herkent centrale filosofische vragen over geschiedenis (zoals tijd, waarheid, teleologie, en Gods handelen in de geschiedenis).
- past inzichten uit de historiografie en geschiedfilosofie toe op historische casussen en vertaalt deze naar betekenisvolle en verantwoorde keuzes in het eigen geschiedenisonderwijs.
- vergelijkt verschillende benaderingen van geschiedenis (christelijk, seculier, postmodern, enz.) en analyseert de wereldbeschouwelijke en methodologische uitgangspunten van historiografische tradities en auteurs.
- beoordeelt de relevantie en houdbaarheid van een christelijke geschiedbeschouwing binnen het vak geschiedenis, in verhouding tot andere geschiedfilosofische visies en de eisen van het hedendaagse geschiedenisonderwijs.
- ontwikkelt een persoonlijke, doordachte visie op geschiedenis en geschiedenisonderwijs, waarin christelijke overtuigingen, historiografische inzichten en pedagogische verantwoordelijkheid samenkomen.

relatie met de kennisbasis

Deze module sluit aan bij domein 1 (conceptuele principes van het vak). In deze module worden diverse overige elementen uit de kennisbasis ingebracht, zoals uit domein 3 (historisch redeneren). Eerder bestudeerde stof uit de verschillende tijdvakken (domein 4) wordt als casuïstiek ingebracht.

werkwijze

Bij deze module voeren we met elkaar een intensief gesprek en vormen zo een leergemeenschap. In dit gesprek kunnen de verschillende interpretaties van de geschiedenis in verbinding gebracht worden met onze eigen visie op de geschiedenis.

verplichtingen

Actieve voorbereiding van en participatie in de colleges, waaronder het presenteren van een lesopzet en het voorbereiden en geven van een presentatie over een historiografisch thema.

studiemateriaal

- De Graaf, B. (2024). *Wij zijn de tijden. Geschiedenis is crisistijd*. Huizinga-lezing 2024. EW.
- Mackay, E. (2003). *Gedenkstenen in de Jordaan. Opstellen over geschiedenis, traditie en cultuur*. Groen.
- Paul, H. (2014). *Als het verleden trekt. Kernthema's in de geschiedfilosofie*. Boom.
- Van Deursen, A. (1994). *Huizinga en de geest der eeuw*. Huizinga-lezing 1994. Prometheus.
- Aanvullend (historiografisch) materiaal dat digitaal wordt gedeeld.

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten.

3.2.4 Vakdidactiek 3

Modulenaam:	vakdidactiek 3
Modulenummer:	3.2.4
Plaats in de opleiding:	3 ^e jaar
Aantal studiepunten:	6
Docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

Deze module is een voortzetting van de module van het tweede jaar en bouwt verder op de kennis en vaardigheden die in de vorige jaren aan de orde zijn geweest. In dit laatste jaar vakdidactiek zoeken we naar verdieping en verbreding: het uitbreiden van ons arsenaal aan werkvormen, aandacht voor toetsing en evaluatie van ons onderwijs, de grote lijn zoeken in het maken van een lessenserie.

leerdoelen

De student:

- kan duidelijk maken waarom historische vaardigheden van belang zijn in het geschiedenisonderwijs en hierbij lesmateriaal ontwikkelen.
- breidt zijn arsenaal aan werkvormen uit door kennis te nemen van actief historisch denken, daarvan één les uit te voeren en daarop te reflecteren.
- kan een valide geschiedenistoets maken met een betrouwbaar correctiemodel.
- kan met behulp van de principes van de didactische diamant reflecteren op zijn lespraktijk en nieuwe lessen ontwikkelen.
- kan een lessenserie maken, deze uitvoeren, er feedback op vragen en op het resultaat reflecteren.
- kan het vertellen van een verhaal doelmatig inzetten en de aandacht van leerlingen bij het vertellen vasthouden.
- kan de waarde van omgevingsonderwijs beargumenteren en een zinvolle les ontwerpen waarin omgevingsonderwijs centraal staat.
- kan in samenwerking met anderen een voorbeeldig verhaal met zelf geënceneerde foto's vertellen (fotoverhaal).
- kan reflecteren op zijn vakdidactische ontwikkeling als docent geschiedenis in relatie tot zijn visie op het vak geschiedenis.

relatie met kennisbasis en het beroepsprofiel

Bij elke opdracht wordt de relatie met de kennisbasis en het beroepsprofiel expliciet aangegeven. In het algemeen staan behalve kennis over vakdidactiek zowel de professionele identiteit als beroepstaak 2 en 5 centraal.

werkwijze

In de contacturen worden de aangegeven thema's besproken. Binnen deze uren zal vanuit de moduledoelen het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken en het presenteren door studenten.

verplichtingen

Voor toelating tot deze module moet de student vakdidactiek jaar 1 en 2 hebben afgerond dan wel daarvoor vrijstelling hebben ontvangen.

Actieve deelname en het uitvoeren van praktische opdrachten tijdens de colleges in samenwerking met docent en medestudenten passend bij de randvoorwaarden zoals hieronder verwoord.

Uiteindelijk lever je tijdig je vakdidactisch dossier in.

Randvoorwaarden om jouw ontwikkeling op vakdidactisch gebied te versterken:

1. Je bent alle colleges aanwezig
2. Je bent alle colleges actief en betrokken op het educatieve proces
3. De uitvoering van opdrachten tijdens je stage of tijdens college zijn van voldoende niveau
4. Je levert je huiswerk voor elk college op de afgesproken tijd in

Als aan deze randvoorwaarden niet is voldaan, kun je de module vakdidactiek geschiedenis 3 nog niet voldoende afsluiten.

studiemateriaal

Arie Wilschut, Dick van Straaten en Marcel van Riessen: *Geschiedenisdidactiek. Handboek voor de vakdocent*, Bussum 2023, derde herziene druk

afsluiting

Alle opdrachten die in het moduleboek beschreven worden, worden verzameld in een vakdidactisch dossier dat uiterlijk ingeleverd wordt op 17 april 2026.

3.2.5 Internationalisering

modulenaam:	Internationalisering
modulenummer:	3.2.5
plaats in de opleiding:	vanaf jaar 3
aantal studiepunten:	2
docent:	H.J. Nijsink MA

inhoud

De student kan kiezen uit twee trajecten: een groepstraject of een individueel traject. Het groepstraject wordt 1 keer per 2 jaar aangeboden. De eerstvolgende Berlijnreis staat gepland voor het collegejaar 2027-2028. Het individuele traject kan in overleg met de verantwoordelijke docent elk collegejaar worden afgelegd.

leerdoelen

De student

- heeft kennis van en inzicht in het nationale vraagstuk van Duitsland ('*die deutsche Frage*') in de periode 1870-1990.
- kan deze kennis en dit inzicht toepassen op de monumenten en locaties die in Berlijn worden bezocht.
- is in staat zich in te leven in de Duits-nationale geschiedenis of kan helder onder woorden brengen wat de mogelijkheden of onmogelijkheden van een historische beleving van de Duits-nationale geschiedenis zijn.
- kan aspecten van het thema *Berlijn en 'die deutsche Frage'* in een samenhangende lessenserie van minimaal 4 lessen (VMBO of onderbouw HAVO/VWO) verwerken / maakt een verslag van het bezoek aan de Gustav-Freytag-Schule zoals in het programmaboekje is beschreven.
- toont betrokkenheid bij de moduledoelen 1 t/m 4.

relatie met de kennisbasis

Subdomein 2: Vakdidactiek; 2.1 Doelstellingen; 2.3 Werkvormen

Subdomein 4.8: Tijdvak 8 Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900)

Subdomein 4.9: Tijdvak 9 Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)

Subdomein 4.10: Tijdvak 10 Tijd van televisie en computer (1950-heden)

werkwijze

De student neemt deel aan een reis naar Berlijn waar hij op diverse manieren kennismaakt met het nationale vraagstuk van Duitsland. Als de student voor het individuele traject kiest, organiseert hij zelf een kennismaking met een buitenlandse of internationale school om zich daar te verdiepen in het (geschiedenis)onderwijs.

verplichtingen

Voor de groepsreis: actieve deelname aan de gezamenlijke activiteiten.

Voor de individuele route: zelfstandig organiseren van een kennismaking met een buitenlandse of internationale school en verslaglegging volgens de beoordelingsmatrix.

studiemateriaal

Programmaboek *Berlijn en 'die deutsche Frage'* met het bijbehorende bronnen- en leerdagboek.

afsluiting

Het leerdagboek wordt beoordeeld aan de hand van de in het moduleboek opgenomen toetsmatrijs. De studiepunten worden toegekend als er 55 punten zijn behaald.

3.2.6 Europa in de 19e eeuw

Modulenaam:	Europa in de 19e eeuw
modulenummer:	3.2.6
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	W. Huijser MA

inhoud

In deze module wordt vooral een beeld geschetst van het Europese statenstelsel zoals dat heeft gefunctioneerd tussen 1815 en 1914. In volkenrechtelijk opzicht kreeg het Europese statenstelsel vanaf het Congres van Wenen (1814/1815) enerzijds een andere invulling dan daarvoor, maar kon het anderzijds in aangetaste vorm tot 1914 blijven voortbestaan.

Tijdens de (werk)colleges zal vooral aandacht besteed worden aan de wijze waarop dit stelsel voor vrede en veiligheid diende te zorgen in Europa en door welke ideologische invloeden haar uitgangspunten onder druk kwamen te staan.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de wording, ontwikkeling en ineenstorting van het Europese statenstelsel van 1815 tot 1918, toegepast op:
 - de volkenrechtelijke uitgangspunten van het Congres van Wenen (1814/1815);
 - de symbiose van nationalisme en liberalisme, zoals die zich manifesteerde in de revolutie van 1830 en 1848;
 - de Krimoorlog van 1853-1856 en de Italiaanse en Duitse eenwording;
 - de buitenlandse politiek van Bismarck (1871-1890) en keizer Wilhelm II (1890-1918).
- is op de hoogte met de belangrijkste historiografische studies over het Tweede Duitse Keizerrijk (1871-1918) en de oorzaken van de Eerste Wereldoorlog.
- kan beargumenteren dat deze historische verklaringen een interpretatief karakter hebben.
- heeft kennis van en inzicht in de hoofdlijnen van de wereldgeschiedenis in het algemeen en de Europese geschiedenis in het bijzonder in de periode 1815-1918.
- kan de module op hoofdlijnen chronologisch en thematisch vertalen naar het onderwijs.

relatie met kennisbasis:

Tijdvak 8 -Tijd van burgers en stoommachines (1800 – 1900)

- De opkomst van de politiek-maatschappelijke stromingen nationalisme, liberalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme.
- Voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces
- De industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor de industriële samenleving
- De moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie
- Discussies over de 'sociale kwestie'

Tijdvak 9 -Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)

- Het voeren van twee wereldoorlogen

werkwijze

De contacturen zullen worden aangeboden in de vorm van hoor- en werkcolleges, ondersteund door historiografisch materiaal en historische bronnen. Alle studenten verzorgen lopende de collegereeks ook een presentatie over een in onderling overleg afgestemd onderwerp.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

- N.C.F. van Sas: 'Het Europese statenstelsel, 1814/1815-1870', pag. 225-263
- R.R. Palmer, Joel Colton, Lloyd Kramer, *A History of the Modern World*, 10e druk, New York, 2006, Ch. 10.51 t/m Ch. 13, pag. 421-559. Een oudere druk is toegestaan.
- Pieter Caljé en Jaap den Hollander, *De lange twintigste eeuw. Van 1870 tot heden*, A.J. Caljé / J.C. den Hollander, Amsterdam, 2018, pag. 13-224, in het bijzonder pag. 175-223. Een oudere druk is toegestaan (bijv. P.A.J. Caljé / J.C. den Hollander, *De nieuwste geschiedenis, 1870 – Heden*, Utrecht, 2000).
- Collegestof

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer dient 5,5 of hoger te zijn.

3.2.7 Burgerschap in historisch perspectief

modulenaam:	Burgerschap in historisch perspectief
modulenummer:	3.2.7
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	W. Huijser MA

inhoud

Deze module onderzoekt de historische en actuele dimensies van burgerschap. Door allereerst de ontwikkeling van burgerschapsbegrippen door de eeuwen heen te bestuderen en vervolgens de spanning tussen christelijke en seculiere visies te analyseren. Door het analyseren en interpreteren van vooral primaire bronnen -rekening houdend met het fenomeen 'tijdgeest'- leert de student verbanden te leggen tussen heden en verleden, én te reflecteren op historische en actuele waarden en normen. We proberen in samenspraak concrete strategieën en didactische vormen om burgerschapsonderwijs in de lespraktijk effectief vorm te geven, waardoor (toekomstige) leerlingen worden voorbereid op hun rol als actieve en verantwoordelijke burgers.

leerdoelen

- De student kan de ontwikkeling van het begrip burgerschap door de eeuwen heen beschrijven, van oudheid tot (post)moderne tijd.
- De student kan de kernwaarden van het christelijk burgerschap (liefde voor God en naaste, zorg voor de schepping) onderscheiden en plaatsen binnen een historische context.
- De student kent de conceptkerndoelen burgerschap en weet die in de (christelijke) lespraktijk handen en voeten te geven.
- De student kan de belangrijkste verschillen tussen een christelijk en seculier mens- en burgerschapsbeeld benoemen.
- De student is zich bewust van het fenomeen 'tijdgeest' en kan verbanden leggen tussen historische invullingen van burgerschap en hedendaagse discussies over goed burgerschap in onderwijs en samenleving.
- De student kan historische teksten en bronnen, met betrekking tot burgerschap, kritisch bestuderen, interpreteren en presenteren.
- De student kan historische inzichten over burgerschap vertalen naar actuele vraagstukken over burgerschap en ethiek in het onderwijs, in het bijzonder de eigen lespraktijk, en de samenleving.

relatie met het beroepsprofiel

Binnen deze module staan de overeenkomsten en spanningen tussen de christelijke en seculiere visie op burgerschap centraal, inclusief de bijbehorende mensbeelden. Hierbij wordt vooral ingegaan op de laag van de professionele identiteit ("ik ben") uit het beroepsprofiel van de docent geschiedenis. De inhoud van de module is gekozen op basis van zowel de wettelijke eisen voor burgerschapsonderwijs als de christelijke visie op dit thema. De contrasten tussen deze twee perspectieven worden besproken, met aandacht voor hoe docenten hier in de lespraktijk mee kunnen omgaan. Bij de voorbereiding en uitvoering van de mondelinge presentatie worden bovendien concrete vaardigheden geoefend die aansluiten bij beroepstaak 5.

relatie met de kennisbasis

Alle tijdvakken en kenmerkende aspecten komen globaal aan bod met een focus op die aspecten die gaan over de ontwikkeling van het denken.

werkwijze

Studenten bereiden om beurten door zelfstudie een deel van de collegestof voor. De colleges zijn bedoeld om de voorbereide inhoud interactief aan de orde te stellen door bespreking, discussie en toelichting.

toelatingscriteria

Voor deelname aan het tentamen is inschrijving verplicht. Verder moet de presentatie met voldoende resultaat (5,5) zijn afgelegd.

aanwezigheidsplicht

Er is aanwezigheidsplicht.

aanbevolen literatuur:

- B. Eidhof, *Handboek voor burgerschapsonderwijs in het voortgezet onderwijs* (2024).
- A. Kinneging, *De onzichtbare maat* (Amsterdam 2020).
- P. Loobuyck, *Burgerschap, politiek-filosofische perspectieven* (Amsterdam 2022).
- J. van Remundt & M. Boon, *Inleiding identiteit en burgerschap* (Amsterdam 2018).
- B. J. Spruyt, *Voor religie en vrijheid, protestantse teksten over rechtsstaat, tolerantie en christelijk burgerschap* (Apeldoorn 2015).

afsluiting

De module wordt afgesloten middels:

- Een presentatie over een vooraf afgestemd deel van de lesstof (weging 2)
- Een schriftelijk deeltentamen van 90 minuten (weging 4) over de besproken stof

3.2.8 Nederland na 1945

modulenaam:	Nederland na 1945
modulenummer:	3.2.8
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	H.J. Nijsink MA

inhoud

De student maakt kennis met de geschiedenis van Nederland na 1945: het is de tijd van diepgaande mentale veranderingen, politieke verschuivingen en een periode waarin economische groei en recessie elkaar opvolgen.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- Economische ontwikkelingen tussen 1945 en de jaren zestig en het ontstaan van de verzorgingsstaat.
- Ontwikkelingen in en visies op de jaren zestig, en de doorwerking van die ontwikkelingen in de rest van de twintigste eeuw.
- (de visie op) de secularisatie.
- de toenemende (en afnemende) rol van de overheid sinds de Tweede Wereldoorlog, ontwikkelingen daarin en visies daarop.
- het ontstaan van de paarse samenwerking, oorzaken, gevolgen.
- de groeiende kloof tussen politiek en burgers, en de opkomst van populistische partijen.
- het interpreteren van (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen over deze periode.

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.10: Tijdvak 10 Tijd van televisie en computer (1950-heden)

werkwijze

De colleges zijn een mix van hoor- en werkcolleges, ondersteund door schriftelijke bronnen en relevant audiovisueel materiaal.

verplichtingen

Aanwezigheid volgens het OER. Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

J.C.H. Blom, *Geschiedenis van de Nederlanden*, VIII-3f-g Vanaf *Buitenlandse politiek en dekolonisatie* VIII-4 Naar nieuwe verhoudingen vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw

F. Wielinga, *Nederland in de twintigste eeuw*, hoofdstuk 5-7

Kennisbasis docent geschiedenis bachelor: tijdvak 10 Tijd van televisie en computers.

Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 10: De tijd van televisie en computers.

Tijdens de colleges uitgedeelde aanvullende literatuur

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten.

IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar

4.2.1 Middenrijk en Avondland:

De complexe relatie tussen China en Europa tussen 1500 en 1989

modulenummer: 4.2.1

studiepunten: 6

docent: W. Huijser MA

intro module

Deze module onderzoekt de geschiedenis van de betrekkingen tussen China en Europa van circa 1500 tot het einde van de twintigste eeuw. Centraal staan politieke, economische en culturele interacties tussen het Chinese *Middenrijk* en het Europese *Avondland*. Van vroegmoderne handels- en missiecontacten tot de ingrijpende confrontaties van de negentiende eeuw, waaronder de Opiumoorlogen. Ook de transformatie van China in de twintigste eeuw en de impact van de Koude Oorlog komen aan bod. Studenten analyseren hoe uitwisseling, conflict en wederzijdse beeldvorming de plaats van China en Europa in de mondiale geschiedenis hebben gevormd.

moduledoelen

De student:

- *verwerft inzicht in de historische ontwikkeling van China-Europa relaties (1500–2000)*
Studenten kunnen de belangrijkste fasen in de politieke, economische en culturele betrekkingen tussen China en Europa chronologisch beschrijven en duiden.
- *analyseert de uitwisseling en onderlinge verwevenheid (interconnectiviteit) in de wereldgeschiedenis*
Studenten kunnen uitleggen hoe handel, missie, diplomatie en culturele contacten hebben bijgedragen aan wederzijdse beïnvloeding tussen China en Europa.
- *kan conflicten en machtsverhoudingen kritisch analyseren*
Studenten kunnen de oorzaken en gevolgen van confrontaties zoals de Opiumoorlogen analyseren binnen bredere mondiale machtsverschuivingen.
- *begrijpt hoe processen van beeldvorming en representatie ontstaan*
Studenten kunnen verklaren hoe wederzijdse stereotypen en beeldvorming tussen China en Europa historisch zijn ontstaan en doorwerken in latere perioden.
- *kan China plaatsen in de mondiale transformatieprocessen van de 19e en 20e eeuw*
Studenten kunnen de modernisering van China en de impact van kolonialisme, imperialisme en de Koude Oorlog historisch duiden.
- *kan de relatie tussen China en Europa (en onderliggende processen van beeldvorming) didactisch vertalen naar het voortgezet onderwijs*
Studenten kunnen complexe mondiale historische processen vertalen naar begrijpelijke en betekenisvolle leerstof voor leerlingen, met aandacht voor multiperspectiviteit en historisch redeneren.

relatie met andere modules

Deze module sluit aan bij de modules 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 3.2.2, 3.2.6 en 4.2.2.

relatie met het beroepsprofiel

De christelijke leraar is in staat zich te verhouden tot de geschiedenis van de betrekkingen tussen China en Europa (16e–20e eeuw) binnen de mondiale context. Daarbij is aandacht voor confrontatie en uitwisseling tussen beschavingen, zoals in handel, missie, imperialisme en ideologische en religieuze verschillen.

Dit vraagt om multiperspectiviteit en historisch besef, waarbij uiteenlopende narratieven worden gewogen zonder de eigen christelijke identiteit uit het oog te verliezen. De leraar reflecteert op deze processen vanuit christelijke beginselen, met aandacht voor thema's als macht, naastenliefde, rechtvaardigheid en beeldvorming.

Daarnaast leert de leraar doelgericht gebeurtenissen, personen en bronnen te selecteren en in te zetten die de ontmoeting, spanning en wederzijdse beïnvloeding tussen China en Europa inzichtelijk maken, met als doel het historisch besef en de multiperspectiviteit van leerlingen te versterken.

werkwijze

In de module China staat een activerende en interactieve werkwijze centraal, waarbij contacturen een belangrijke rol spelen. Tijdens de colleges worden de inhoud van het handboek, aangevuld met relevante bronnen en actuele krantenartikelen, gezamenlijk en onder begeleiding van de docent besproken. Deze contactmomenten zijn bedoeld om verdieping te bieden, verbanden te leggen en kritisch te leren kijken naar de verschillende thema's rondom China en de relatie met Europa.

Van de studenten wordt verwacht dat zij het handboek voorafgaand aan de colleges zelfstandig bestuderen. Deze voorbereiding vormt de basis voor een actieve deelname aan de les en zorgt ervoor dat er tijdens de bijeenkomsten ruimte is voor discussie, analyse en toepassing van de leerstof.

Daarnaast worden er regelmatig korte opdrachten in de colleges uitgevoerd. Hierbij leren studenten om de behandelde stof om te zetten in didactisch bruikbare werkvormen voor leerlingen uit (vooral de tweede of derde klas) van het voortgezet onderwijs. Op deze manier wordt niet alleen de inhoud verdiept, maar ook de vertaalslag naar onderwijspraktijk geoefend.

Tot slot voeren studenten zelfstandig een kleinschalig onderzoek uit, dat zij in de colleges presenteren. Het doel hiervan is het ontwikkelen van inlevingsvermogen en multiperspectiviteit, waarbij studenten analyseren welke actoren en perspectieven de relatie tussen China en Europa in de afgelopen eeuwen hebben gevormd en beïnvloed.

relatie met kennisbasis:

Tijdvak 5 -Ontdekkers en hervormers (1500–1600)

- Het begin van de Europese overzeese expansie

Tijdvak 6: Regenten en vorsten (1600–1700)

- Wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie

Tijdvak 7: Pruiken en revoluties (1700–1800)

- Het rationalisme en de verlichting
- De democratische revoluties in westerse landen
- Het begin van politieke emancipatiebewegingen

Tijdvak 8 -Tijd van burgers en stoommachines (1800 – 1900)

- De opkomst van de politiek-maatschappelijke stromingen nationalisme, liberalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme.
- Voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces
- De industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor de industriële samenleving
- De moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie
- Discussies over de 'sociale kwestie'

Tijdvak 9 -Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)

- Het voeren van twee wereldoorlogen
- vormen van verzet tegen het West-Europese imperialisme

Tijdvak 10: Tijd van televisie en computer (1950 – 2000)

- De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog
- De dekolonisatie die een eind maakte aan de westerse hegemonie in de wereld

toelatingscriteria

Inschrijving als student aan LVO Driestar Hogeschool

aanwezigheidsplicht

Volgens de algemene regeling in OER. Absentie moet met de docent worden gecommuniceerd.

verplichte literatuur (tentamenstof)

- Linda Jaivin, *De kortste geschiedenis van China* (Amsterdam 2025) – verplicht handboek
- Collegestof (aantekeningen)

aanbevolen literatuur

- Barend J. ter Haar, *Het hemels mandaat, de geschiedenis van het Chinese Keizerrijk* (Amsterdam 2010)
- Frank Dikötter, *Morgenrood boven China* (Amsterdam 2026), *Mao's massamoord* (Amsterdam 2011) en *China na Mao* (Amsterdam 2022)
- Peter Frankopan, *De zijderoutes, een nieuwe wereldgeschiedenis* (Amsterdam 2023)
- John Keay, *China, a history* (Londen 2009)
- Henk Schulte Nordholt, *China en de barbaren, het verzet tegen de westerse wereldorde* (Amsterdam 2018)
- Frans-Paul van der Putten, *De wederopstanding van China, van prooi tot wereldmacht* (Amsterdam 2020)

afsluiting

De afsluiting vindt plaats door middel van een tentamen (90 minuten). Deelname aan het tentamen is alleen mogelijk wanneer tijdens de collegereeks een onderzoek en de bijbehorende presentatie met een voldoende zijn afgerond. Betreffende opdracht wordt in de colleges uitgedeeld en toegelicht.

4.2.2. Geschiedenis van de Verenigde Staten 1775-1975

modulenaam:	Geschiedenis van de VS 1775-1945
modulenummer:	4.2.2
plaats in de opleiding:	4e jaar
studiepunten:	3
docent:	drs. J.L. Vermeulen

intro module

In deze module staat de geschiedenis van de Verenigde Staten centraal. Een land dat zich kenmerkt door haar relatief jonge westerse geschiedenis en haar evolutie van kolonie naar wereldmacht.

De zelfstandigheid van de Amerikaanse koloniën, waar deze module start, was enerzijds sterk geïnspireerd op westerse waarden van de vroege Verlichting, maar inspireerde anderzijds Europese vernieuwingsbewegingen.

Hoewel zelfs nauwelijks kolonisator, zorgde de slavernij – een erfenis uit het koloniale verleden – voor een burgeroorlog die de unie op haar grondvesten deed schudden. Toen zij echter behouden bleef, was het economisch potentieel van de zich almaar verder uitbreidende VS overweldigend.

De vraag of dit ook tot een betekenisvolle rol op het wereldtoneel zou leiden, werd op verschillende momenten heel verschillend beoordeeld. Niettemin was er tot de aanval op Pearl Harbour een steeds terugkerende hang naar isolationisme. Daarna namen de VS de rol van wereldleider voortvarend op zich en speelden een actieve rol tijdens de Koude Oorlog, al was het resultaat niet altijd even succesvol.

Juist in een tijd waarin de traditionele verhoudingen (Voor Europa: Rusland de 'the bad guy' Amerika 'the good guy') steeds minder vanzelfsprekend lijken, biedt kennis van en inzicht in de geschiedenis van de VS ook perspectief voor de hedendaagse kijk op deze 'grote broer' van Europa.

relatie met andere modules

Omdat deze thematische module een zeer lange periode omspannt, heeft ze raakvlakken met veel andere modules

relatie met het beroepsprofiel

De module sluit vooral aan op de 'Ik-denk'-ring van het beroepsprofiel en werkt aan kennis over de maatschappij en cultuur; kennis over de verschillende leergebieden en vakinhouden en kennis over visies, (vak)concepten en thema's vanuit de identiteit. Hierdoor ontwikkelt de student ook zijn professionele identiteit: verbonden met het christelijk geloof; en juist ook bij zo'n 'overzees' thema: wereldburgerschap; verbonden met verleden, heden en toekomst.

relatie met kennisbasis

Domein 1

De student kan: - uitleggen dat het verleden vanuit verschillende perspectieven bestudeerd en benaderd kan worden (begrip); Daardoor werkt hij ook historische vorming en burgerschap: • het besef van veranderlijkheid en relativiteit van waarden; • andere standpunten dan die van jezelf serieus nemen; • oog hebben voor de veranderlijkheid van maatschappelijke structuren; • oog hebben voor het belang van historische distantie.

Domein 3

In de presentatie zijn we bezig met het gebruik van bronnen, waarin begrippen als standplaatsgebondenheid, bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit een belangrijke rol spelen.

Domein 4

De tijd van pruiken en revoluties (1700 - 1800); de tijd van burgers en stoommachines (1800 - 1900); de tijd van de wereldoorlogen (1900 -1950); de tijd van televisie en computer (1950 -).

Subdomein 5.2: Staatsvormen: de federale staat

Wereldgeschiedenis / niet-Westerse geschiedenis.

toelatingscriteria

geen

aanwezigheidsplicht

100 % (absentie moet met de docent gecommuniceerd worden)

moduledoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in het ontstaan de Verenigde staten als federale staat.
- heeft kennis van en inzicht in de taak van de overheid tegenover die van die van de afzonderlijke staten.
- heeft kennis van en inzicht in de visies op slavernij en de federale staat zoals die een rol speelden tijdens de burgeroorlog.
- heeft kennis van en inzicht in de rol van de Verenigde Staten als economische grootmacht.
- heeft kennis van en inzicht in de spanning tussen de Verenigde Staten als 'melting pot' en de waardering van verschillende rassen.
- heeft kennis van en inzicht in de keuzes achter een buitenlandse politiek van isolationisme tegenover een rol van de VS als wereldleider, met name tijdens de Wereldoorlog en de Koude Oorlog.
- kan (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen uit deze periode interpreteren.

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 90 minuten dat 100% van het cijfer bepaalt.

4.2.3 Literatuurtentamen 2

modulenaam:	Literatuurtentamen 2 - mondeling
modulenummer:	4.2.3
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar
aantal studiepunten:	3
docent:	H.J.Nijsink MA/drs. M. Glas

inhoud

Het mondeling tentamen bestrijkt de periode 1500- heden (Vroegmoderne en Moderne Tijd). De complete literatuurlijst omvat tenminste 1500 pagina's en bestaat bij voorkeur uit complete monografieën en artikelen. De student mag naar keuze de focus leggen op de periode 1500-1800, 1800-heden of een combinatie van beide periodes.

leerdoelen

De student:

- is in staat om de gekozen literatuur te karakteriseren bijvoorbeeld op basis van genre en historiografie en heeft zich verdiept in de biografie en geschiedbeschouwelijke opvatting van de auteur (voor de studenten van het eerste en tweede jaar betreft dit een basaal niveau).
- is in staat om de probleemstelling van de monografie of het artikel helder en in eigen bewoordingen weer te geven.
- kan de titel en/of ondertitel van de bestudeerde literatuur verklaren.
- is in staat om de bestudeerde literatuur zowel in hoofdlijnen als in relevante details weer te geven.
- is in staat om de bestudeerde literatuur te relateren aan de handboekkennis van de betreffende periode.

relatie met de kennisbasis

Tijdvak 5, 6, 7, 8, 9,10

werkwijze

Zelfstandige bestudering van de literatuur.

verplichtingen

De student meldt zich bij de studieleider, die de aanmeldingen centraal bijhoudt en aangeeft bij welke docent de student terecht kan voor het mondeling. De student stelt een literatuurlijst van min. 1500 pagina's samen en overlegt met de betreffende docent over zijn voorstel. Na akkoord wordt de definitieve lijst bestudeerd. Na afronding neemt de student contact op met de docent voor het maken van een afspraak.

studiemateriaal

Literatuurlijst naar keuze.

afsluiting

Mondeling tentamen van 30 minuten.

LTK-GS Landelijke kennistoets

modulenaam:	Landelijke kennistoets
modulenummer:	
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar
aantal studiepunten:	1
docent:	n.v.t.

inhoud

De landelijke kennisbasistoets is gebaseerd op de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor, zie <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

leerdoelen

Iedere student die in het studiejaar 2011-2012 of later aan zijn studie begonnen is, moet de landelijke kennisbasistoets afleggen. Dit is een toets die in opdracht van de overheid voor alle lerarenopleidingen in Nederland is ontwikkeld. De toets wordt digitaal afgenomen op twee momenten per cursusjaar die landelijk worden vastgesteld. De toets moet voldoende worden gemaakt om het diploma in ontvangst te kunnen nemen. Het doel van de toets is dat de student laat zien dat hij de inhoud van de landelijke kennisbasis beheerst.

eisen voor deelname

Studenten die de landelijke kennistoets willen maken, moeten voldoen aan de voorwaarden zoals die beschreven staan in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). De OER beschikbaar op Eduweb: [klik hier](#). Voor deelname is inschrijving verplicht. Mededelingen over inschrijfdata enz. worden via Eduweb verstrekt. Na de inschrijfperiode beoordeelt de examencommissie of de studenten die zich ingeschreven hebben aan de voorwaarden voldoen en mogen deelnemen aan de toets. De studenten die de toets mogen maken ontvangen daarna meer informatie over de afname.

te bestuderen

- De kennisbasis is voor de historische tijdvakken uitgewerkt in: Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen. Dit boek wordt niet alleen bestudeerd voor de landelijke kennisbasistoets. Bij alle colleges die een relatie met de kennisbasis hebben, is het betreffende gedeelte uit dit boek onderdeel van de tentamenstof.
- De andere onderdelen van de kennisbasis zijn uitgewerkt in Dick van Straten (red.), *Historisch denken, basisboek voor de vakdocent*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2012.
- Raadpleeg ook de kennisbasis zelf via www.10voordeleraar.nl.
- Op www.10voordeleraar.nl staan de toetsgids (uitleg hoe de LKT is opgebouwd), de begrippenlijst bij de kennisbasis en een proeftoets.

Driestar hogeschool

Burg. Jamessingel 2 Postbus 368 2800 AJ Gouda
T 0182-540333 info@driestar-hogeschool.nl

www.driestar-hogeschool.nl

*Driestar hogeschool leidt - al sinds 1944 - leraren op die met hart en ziel een bijdrage leveren aan het christelijk onderwijs.
Wij zijn een onderdeel van kenniscentrum Driestar educatief en werken nauw samen met Driestar onderwijsadvies.*